

T.C

KONYA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

KENT BELLEĞİ OLGUSUNUN KONYA KENTİ ÖRNEĞİNDE
İNCELENMESİ

Öykü YILMAZ

Yüksek Lisans Tezi
Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı

Aralık, 2019
KONYA
Her Hakkı Saklıdır

TEZ KABUL VE ONAYI

Öykü YILMAZ tarafından hazırlanan “Kent Belleği Olgusunun Konya Kenti Örneğinde İncelenmesi” adlı tez çalışması 05/12/2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Konya Teknik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Başkan

Prof. Dr. Ahmet Tuğrul POLAT

Danışman

Doç. Dr. Mehmet Çağlar MEŞHUR

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Kadriye TOPÇU

İmza

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

Prof. Dr. Saadettin Erhan KESEN
Enstitü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

DECLARATION PAGE

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all material and result that are not original to this work.

İmza

Öykü Yılmaz

Tarih: 5.12.2019

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KENT BELLEĞİ OLGUSUNUN KONYA KENTİ ÖRNEĞİNDE İNCELENMESİ

Öykü YILMAZ

Konya Teknik Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Mehmet Çağlar Meşhur

2019, 57 Sayfa

Jüri:

Prof. Dr. Ahmet Tuğrul POLAT
Doç. Dr. Mehmet Çağlar MEŞHUR
Dr.Öğr.Üyesi Kadriye TOPÇU

Tarihsel süreç içerisinde devingen bir halde bulunan, yaşayan, büyüyen ve gelişen kentler her birey için farklı anlam taşımakta; kentte yaşanan deneyimler ve kenti deneyimleme süresinin her birey için değişmesi kişilerin kentle kurduğu iletişimi kendine özgü kılmaktadır. Bu anlamda, kent ve kentli arasında kurulan bağ bireylerin kendini yaşadıkları yere ait hissetmesini ve sahiplenmesini sağlamaktadır.

İnsanların bireysel bellekte depoladığı anıların somut yansıması olan mekânlar, bireyler için geçmiş ve bugün arasındaki bağı temsil eden kentsel bellek öğeleridir. Kentler planlanırken anılarla özdeşleşen mekânların korunması, kent planlama sürecinin sosyolojik boyutunun bir parçasıdır. Dolayısıyla, fiziksel çevrenin tamamen ya da kısmen değişimi kent ve kentli arasında kurulan bağa zarar vermekte, aidiyet hissini ortadan kaldırmakta ve kentlinin geçmiş ve bugün arasında bağ kurmasını engellemektedir.

Çalışma kapsamında zengin tarihi ve ev sahipliği yaptığı medeniyetlerden birçok iz taşıyan Konya kenti incelenmiş, kentlerin gelişmesinin/değişmesinin bir sonucu olarak kentsel mekânların yitimi ya da sürekliliğinin kent belleği için önemi araştırılmıştır. Bu çerçevede, kent belleğindeki mekânsal izleri tespit etmek amacıyla Konya'da yaşayan farklı yaş grubundan insanlarla görüşülmüş, sözlü tarih yöntemiyle yapılan derinlemesine görüşmeler sonucunda tespit edilen mekânların/yapıların günümüzde ayakta olup olmadığı saptanmıştır.

Çalışmada öğrenilen bilgiler ışığında kentlilerin hatıralarında özdeşleşen mekânların kente aidiyet hissini arttırdığı, yaş gruplarına göre kentin mekânsal kullanımının değiştiği, kadın ve erkek katılımcıların kenti deneyimlemelerinin farklı olduğu görülmüştür. Genç katılımcıların kenti deneyimlerken daha rahat davrandığı, 45 yaş üzeri kadın katılımcıların gençlik dönemlerine kıyasla kenti deneyimlerken daha özgür olduğu ve değişen tüketim kültürünün getirisi olan AVM'lerin 45 yaş üzeri kentliler tarafından benimsenmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İmge, Bellek, Kent Belleği, Konya.

ABSTRACT

MS THESIS

ANALYSIS ON URBAN MEMORY IN THE CASE OF KONYA CITY

Öykü YILMAZ

**Konya Technical University
School of Graduate Education
Degree of Master of City and Regional Planning**

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Mehmet Çağlar Meşhur

2019, 57 Page

Jury:

**Prof. Dr. Ahmet Tuğrul POLAT
Assoc. Prof. Dr. Mehmet Çağlar MEŞHUR
Asst. Prof. Kadriye TOPÇU**

Cities those develop with humanbeings in historical process have different meanings for people who lives in the city. The experiences in the city and changes in the time of the experience for each person makes the communication between person and city unique. This special bond leads people to feel belonging to the city.

Urban spaces, which support to remembrance of people stored in individual memory, are urban memory items that represent the link between past and present for individuals. The conservation of places those are identified with memories is a part of sociological perspective of urban planning process. The complete change of the physical environment not only damages the bond which is established between the city and the person, but also eliminates the sense of belonging and prevents people from making a connection between past and present.

In this study, Konya which has plenty of clues for its rich history and the civilizations it has been hosting, was examined. The importance of the loss or permanence of urban spaces as a result of the development / change of the cities for the city memory was analyzed. In order to determine the spatial traces in the city memory, people from various age groups living in Konya were interviewed. As a result of the in deep interviews conducted within the scope of oral history method, it has been determined whether the spaces / buildings identified are standing today and the changes of these spaces / buildings in the historical process have been examined.

It is seen during the study that the spaces identified with the memories of the citizens increased the sense of belonging to the city, the spatial usage of the city changed according to age groups, and the experiences of the male and female participants were different. It was concluded that young participants behaved more comfortably while they experiencing the city and female participants over 45 years of age are more free comparing to their youth. shopping malls are not accepted by people over 45 years of age.

Key Words: Image, Memory, Urban Memory, Konya.

ÖNSÖZ

Lisans, yüksek lisans, seminer ve tez yazım süresi boyunca benden yardımını esirgemeyen, zaman ve mekân gözetmeden bilgilerini benimle paylaşan, süreç boyunca karşılaştığım her zorlukta bana destek olan, önerileriyle yolumu belirginleştiren değerli danışmanım Sayın Doç. Dr. Mehmet Çağlar Meşhur'a, süreç boyunca gösterdiği bütün anlayış, sabır ve verdiği emekler için;

Hayatım boyunca attığım her adımda yanımda olan aileme, beni her konuda destekledikleri, bana olan inançlarını her zaman hissettirdikleri ve aldığım her kararda yanımda oldukları için teşekkür borçluyum.

Ayrıca sürecin kurgulandığı gibi ilerlemesinde büyük payı olan Yeryüzü Meleklerini Koruma Derneği'ne teşekkürlerimi sunuyorum.

Öykü Yılmaz
Ankara- 2019

İÇİNDEKİLER TABLOSU

TEZ BİLDİRİMİ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
Şekiller Listesi	vi
Tablo Listesi	vi
Ekler Listesi	vi
1. GİRİŞ	1
1.1. Çalışmanın Amacı.....	2
1.2. Çalışmanın Kapsamı	2
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	4
2.1. Algı ve İmge	4
2.2. Aidiyet	6
2.3. Bellek ve Türleri	7
2.4. Kentsel Belleğin Saptanması	11
2.5. Kentsel Bellek Ögelerinin Saptanması Üzerine Yapılan Bazı Çalışmalar	12
3. MATERYAL ve YÖNTEM	16
4. BULGULAR	20
4.1. Konya Kenti Tarihi	20
4.2. Kent Belleğinde Yer Eden Unsurlara İlişkin Bulgular	25
4.2.1. Alâeddin Bölgesi.....	31
4.2.2. Bedesten Bölgesi.....	36
4.2.3. Mevlana Bölgesi	38
4.2.4. Anıt Bölgesi	41
4.2.5. Meram Bölgesi.....	42
5. SONUÇ ve DEĞERLENDİRME	45
Kaynakça	49
Ekler	58
ÖZGEÇMİŞ	70

Şekiller Listesi

Şekil 4.1.: Algılama Süreci	5
Şekil 4.2.: Bilginin bellekte yer edim süreci	8
Şekil 4.3. : Bellekler İlişkisi.....	9
Şekil 6.4.: Derinlemesine Görüşmelerin Yapıldığı Yerler	18
Şekil 6.5: İçkale ve Dışkale Surlarının Görünümü ve Sur Kapıları	21
Şekil 6.6.: İçkale tasviri ve Alâeddin Cami	22
Şekil 6.7.: Konya Kenti'nin Tarihi Gelişimi.....	23
Şekil 6. 8.: Bellek Ögelerine Göre Yapılan Bölgeleme	31
Şekil 6.9.: Fuar Alanı.....	32
Şekil 6.10.: Alâeddin Bölgesi Bellek Ögeleri	33
Şekil 6.11.:Tarihsel Süreç İçerisinde Belediye Binası.....	34
Şekil 6.12: Teksas Gazinosu ve Kibrit Apartmanı	35
Şekil 6.13: Bedesten ve Yakın Çevresi Bellek Ögeleri-1	37
Şekil 6.14: Bedesten Bellek Ögeleri-2.....	38
Şekil 6.15.: Mevlana ve Çevresinin Değişimi	39
Şekil 6.16.: Mevlana Bölgesi Bellek Ögeleri	40
Şekil 6.17.: Anıt Bölgesi Bellek Ögeleri	41
Şekil 6.18.: Meram Bölgesi Bellek Ögeleri	42
Şekil 6.19.:Kent Belleğinde Yer Eden ve Günümüzde Yaşayan/Ayakta Olan Yapılar/Mekanlar	44
Şekil 6.20.: Kent Belleğinde Yer Eden ve Günümüzde yaşamayan/ayakta olmayan yapılar/mekanlar	44

Tablo Listesi

Tablo 4.1.: Mekânın Hatırlanmasında Etkili Olan Özellikler.....	10
Tablo 6.2.: Kadın ve Erkek Katılımcıların Belleklerindeki Mekânsal Ögeler ve Farklılıkları	26

Ekler Listesi

- Ek 1: Saha Çalışmasında Katılımcıların Söylediği Mekanlar/Yapılar
Ek 2: Saha Çalışmasında Kadın Katılımcıların Söylediği Mekanlar/Yapılar
Ek 3: Saha Çalışmasında Erkek Katılımcıların Söylediği Mekanlar/Yapılar

1. GİRİŞ

İnsanlar ilk çağlardan beri birbirleriyle ve kentle iletişim halindedir. Birbirleriyle kurduğu iletişim bireysel bellek ve kolektif belleği oluştururken, mekânla kurduğu iletişim kentsel belleği oluşturmaktadır. İnsanların yaşadığı kentle sürekli etkileşim halinde olması hatıraların geçtiği mekânla bütünleşmesinin sebebidir. Bireyler kenti algılayarak ve imgeleyerek, mevcut mekânı hatıralardaki mekânlarla ilişkilendirerek dün ve bugün arasındaki bağlantıyı kurmakta, bu bağ kendilerini yaşadığı mekânın bir parçası olarak hissetmelerini sağlamaktadır. İnsanın ait olduğu toplumsal kimliği yansıtan anlamlı çevre, günlük sosyal aktivitelerinin önemli bir parçasıdır. Bu, insan psikolojisinin en temel ihtiyaçlarından biri olan aidiyet duygusunu karşılamaktadır (Postalıcı ve ark. 2006; Erdoğan Aksu, H. 2018)

Toplumun büyüyüp gelişmesi devam ederken kentlerin aynı kalması beklenemez. Büyüyen toplumun ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde kentler de büyümekte ve gelişmektedir. Değişen mekânın geçmişten izler taşıması kentsel belleğin sürekliliğini sağlamaktadır. Kentler gelişirken sadece var olan yapılara yeni yapılar eklenerek büyümemekte, kent içerisinde kalmış köhneleşmiş alanlar ve mühendislik hizmetinden yoksun ya da hizmetin yetersiz kaldığı alanlar da değiştirilerek gelişmektedir. Ancak bu fiziksel değişim sağlanırken kent belleğinde yer etmiş tarihi ve kamusal mekânlar korunduğunda değişen kentin yapıları, bellekteki kentle bütünleşebilmekte ve kentsel belleğin sürekliliği sağlanmış olmaktadır (Koyuncu 2011; Şentürk ve Gülersoy, 2017; Akın ve Sayar Avcıoğlu, 2017).

İnsanların kentle etkileşimi sonucu tarihi yapılar ve kamusal mekânlar gibi birçok kent ögesi hatıraların bir parçası haline gelmekte, kentlerin görülen, işitilen, kolektif bellekte derin izler bırakan mekânlara ev sahipliği yapması kentsel belleği oluşturmaktadır. Yaşanılan dönemin tarihsel olaylarından beslenen kentler buldukları toplumun önemli bir parçasıdır. Bu anlamda, kentin sağlıklı bir şekilde büyüebilmesi için fiziksel değişimlerin düşünüldüğü kadar, fiziksel değişimlerin beraberinde getireceği sosyolojik etkilerin de düşünülmesi gerekmektedir. Ayrıca, kentler değişse dahi insanların kendilerini değişen kente ait hissetmeleri kentsel bellek için önemli bir araçtır. Dolayısıyla, kent ve kentli arasındaki aidiyet hissinin sürdürülebilirliği fiziksel

çevreyi tamamen değiştirerek, geçmiş ve bugün arasındaki sürekliliği sağlamadan mümkün değildir. Ancak günümüzde kente yönelik kurgulanan fiziksel değişimler, kentlinin geçmiş ve bugün arasında kurduğu bağı göz ardı edilerek yapılmaktadır. Bu bağın göz ardı edilmesi şehir planlama sürecinin sosyolojik boyutunun göz ardı edilmesi anlamına gelmektedir (Karasu, 2008; Şentürk ve Gülersoy, 2019).

Ortaya konan bu saptamalar çerçevesinde Konya kenti halkının anılarıyla bütünleşerek belleğinde yer eden tarihi ve kamusal yapılarla birlikte kentsel mekânların belirlenmesine yönelik bir inceleme yapılmıştır. 18-35 yaş arası katılımcıların kullanım alanlarından oluşan kent imgesi mekânların, geleceğin kent belleğini oluşturabileceği düşüncesiyle bu yaş grubu da çalışmaya dâhil edilmiştir. 45 yaş ve üzeri katılımcıların belleğinde kalan mekânların günümüzde yaşayıp yaşamadığı incelenmiş, mekânsal değişimleri katılımcıların kent kullanımını nasıl etkilediği öğrenilmiş, saha çalışmasında edinilen bilgilerle, mekânsal değişimlerin, yaşın ve cinsiyetin kentsel belleğe ve belleğin sürekliliğine olan etkisi irdelenmiştir.

1.1. Çalışmanın Amacı

Çalışmanın amacı, kentlerin devingen yapısı gereği yaşadığı değişimin sürekliliği; yıkılan, değişen ya da eklenen yapıların ve kentsel mekânların kentli üzerindeki etkisini ve kent belleğindeki yerini görmek, bellekte kalmış mekânların günümüzde hâlâ yaşayıp yaşamadığını belirlemektir.

Zengin bir tarihin getirdiği mekânsal öğelere ve devingen bir yapıya sahip olduğu için Konya kenti çalışma alanı olarak seçilmiş; Konya Kenti için alınan mekânsal değişim kararlarının kent ve kentli arasında ilişkiyi nasıl etkilediği görülmek istenmiştir.

1.2. Çalışmanın Kapsamı

Artan nüfus ve gelişen teknolojinin sonucunda kentlerin sürekli bir değişim halinde olması kaçınılmazdır. Kentlerin değişmesinin bir sonucu olarak yitirilen kentsel mekânlar, kentlinin kenti tanımlarken kullandığı bir unsur olmaya devam etmektedir. Bu çerçevede çalışmanın ilk bölümünde kent belleğinin oluşmasında etkili olan temel

kavramlar; algı, imge, bellek ve türleri arasındaki ilişki ve kent belleğini belirleme amaçlı yapılan çalışmalar incelenmiştir. İkinci bölümde yapılan alan çalışması hakkında bilgi verilmiştir.

Tezin saha çalışması Konya kent merkezinde gerçekleştirilmiştir. Meslek ve mekân ayrımı gözetmeden Konya kenti halkıyla görüşülmüş, kent belleğinin mekânsal öğeleri belirlenmiştir. Alan çalışması yapılırken kadınlar ve erkekler tarafından deneyimlenen kentsel mekânların farklılığını görmek amacıyla katılımcıların cinsiyet dengesi sağlanmak istenmiş, ancak çoğu zaman kadınların görüş belirtmek istememesi süreci etkilemiş ve kadınlarla konuşmak için farklı yöntemler belirlenmiştir. Çalışmada henüz kent belleği anlamında bir algı ya da birikim geliştirmiş olmayan 18-25 arası yaş grubu, kent imgelerini ortaya çıkarmak ve kentin günümüzde kullanılan alanlarını belirlemek amacıyla çalışmaya dâhil edilmiştir.

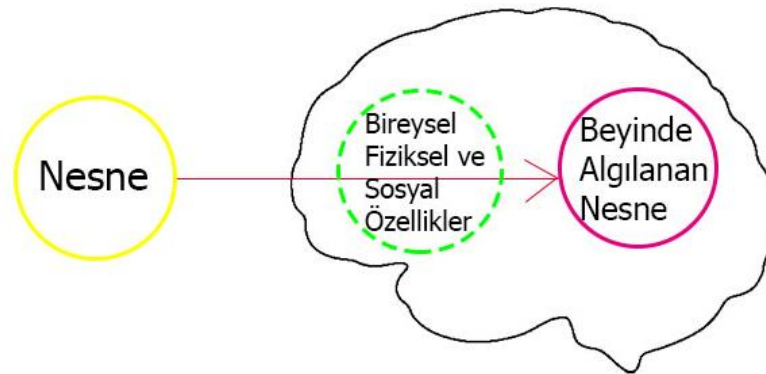
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

İnsanların birbirleriyle ve mekânlarla kurdukları bağın kendilerine özgü olması ve bireylerin çevresiyle iletişiminin farklılığı, çevreyi farklı algılamalarına yol açmaktadır. Mekânların kişilerin belleğinde değişik iz bırakması, onları kullanan her birey tarafından farklı hatırlanmasına sebep olmaktadır. Kentin insanlarda uyandırdığı hislerin değişmesinin sebebi, mekânı deneyimlediğimiz andan daha sonra hatırladığımız ana kadar geçen sürecin ilk adımı olan algıdır. Bir mekânın duyu organlarıyla algılanması ve imgelenecek belleğe kaydedilmesi hatırlama sürecini başlatmaktadır. Bu bölümde kentsel bellek oluşumunda etkili olan temel kavramlar ve yapılan çalışmalar incelenmiştir.

2.1. Algı ve İmge

Algı, insanların çevreleriyle kurduğu iletişim sayesinde duyu organlarıyla toplanılan tüm bilgileri birbirleriyle ilişkilendirmesi sonucu çevrelerini kavramasıdır. Bir mekânın herkes tarafından farklı algılanan fiziksel özellikleri, mekâna değişime açık farklı anlamlar yüklemektedir (Özçakı, 2017; Gezer, 2012).

Algı, psikologlar tarafından duygusal reseptörlerin çevresel etkenlerce harekete geçirilip, çevresel etkenlerin farkındalığı ve kolektif bellek aracılığıyla aktarılan izlenimler olarak iki farklı şekilde tanımlanmaktadır. Çevrebilimcilerin birçoğu çevre farkındalığının oluşumunda algı, hatıra, insanların tutumları, tercihleri ve başka psikolojik faktörlerin etkili olduğunu söylemektedir. Bir nesne algılandıktan sonra doğrudan beyine gitmekte ve geçmiş deneyimlerle bütünleşerek anlam kazanmaktadır (Şekil 4.1.). Başka bir deyişle mekânın algılanması çevreyle iletişim halindeyken alınan bilgilerin kodlanmasını, beyinde depolanmasını ve hatırlandıktan sonra tekrar kodların çözülmesini içeren süreç olarak ifade edilmektedir (Downs ve Stea, 2011).

Şekil 4.1.: Algılama Süreci (Çolpan, 2017)

İnsanın yapısal çevreyle ilişkisi algıyla başlamakta, yapısal çevre kökenli uyarıcıların duyu organlarıyla deneyimlenmesi ve zihinsel işleme sürecinin başlaması algı yoluyla gerçekleşmektedir. Çevreden bilgi alma yoluyla başlayan algılama süreci, bilgilerin işlenmesi ve uzun süreli hafızaya aktarılmasıyla son bulmaktadır (Aydınlı, 1986). Bellekte saklanan mekânın hatıraları, insanların mekânla kurduğu ilişkilere göre çeşitlilik göstermekte, insanların mekânları algıladığı yaş gibi kişisel özellikleri, mekânın bellekteki depolandığı yeri etkilemektedir. Dolayısıyla farklı yaşlar ve farklı deneyimler mekânın bellekte edindiği yer için birer değişkendir. Bireylerin yaşı kadar cinsiyet farklılıkları, meslekleri, ilgi alanları ve kendilerini ait hissettikleri topluluklar gibi birçok değişken mekânın bellekte depolanma şeklini belirlemektedir. Aynı evin içinde farklı mekânlarda zaman geçiren bireylerin bile evlerini algılaması farklılık gösterebilmektedir (Cobb, 1959; Öymen Özak, 2008).

Daha önce algılanmış ve bellekte yer etmiş bir mekânın hatırlanırken beyinde oluşturduğu resme imge denir. Her insanın çevresini farklı algıladığı gibi deneyimleri, duyguları ve düşüncelerinin de farklı olması sebebiyle mekânı hatırlarken beyinlerinde oluşan imge de değişmektedir. Beyinde bir yerin imgelenebilmesi için daha önce orayla ilgili yaşanmış tecrübeye gerek duyulmaz. Başka insanların deneyimlerinden edinilen bilgilerin duyguları etkilemesi ve bu duyguların beyinde benzer deneyimlerle ya da imgelerle birleşmesi bilinmeyen yerin imgelenebilmesini sağlayabilmektedir. Ancak kişilerin kenti deneyimleyerek imgelemesi, kente duyulan aidiyet hissinin ve kent belleğinin temelini oluşturmaktadır (Kutay Karaçor, 2012). Zihinde imgelenen mekânın netliği, kentte rahat hareket edebilmeyi sağlamakta ve kaybolma hissini ortadan

kaldırmaktadır. İmge ve fiziksel çevrenin bütünleşmesi “memleket ve yuva” hissini oluşturmakta ve sosyal olarak iletişim kurmayı kolaylaştırmaktadır (Lynch, 1959).

Lynch’e (1959) göre kentin imgesi yapı, kimlik ve anlam olmak üzere 3 temel bileşenden oluşmaktadır. Bu bileşenlerden kimlik, imgelenen mekânı diğerlerinden ayıran özelliktir. Yapı, kentin fiziki elemanlarından ve üç boyutlu coğrafyadan oluşmaktadır. Anlam ise imgelenen mekânın duygularla bütünleşmesiyle her insanda uyandırdığı farklı hislerdir. Bir kent, tarifi kolayca yapılacak çeşitli fiziksel özelliklere sahip olsa da anlam herkes için farklılık gösterebilmektedir.

Kent, içerisinde barınan insana farklılıklar sunmakta, kentli gördüklerini yorumlarken ihtiyaçları ve amaçları doğrultusunda bu farklılıkları algılamaktadır. Ancak bazen kentin algılanabilirliği sağlanamaz. Algılar, anlayabildiğimiz alanın sınırlarını aştığında mekân, alan hissi vermemeye başlar. Sınırlar çok büyük olduğunda, bir yeri algılamak için ilk devreye giren görme duyusu parçalanır. Metropollerin bütün olarak algılanamamasının sebebi duyu alanının görseli aşmasıdır (Postalıcı ve ark., 2006; Lynch, 1959).

2.2. Aidiyet

İnsan ilk çağlardan beri kimlik arayışını temsil eden “Ben kimim?” sorusunu sorsa da henüz bu soruya net bir cevap bulamamıştır. Çünkü insan dünyaya geldiği andan itibaren farklı toplumsal olguların bir parçası halindedir. İnsanın karakter arayışı ait olduğu toplumsal özelliklere göre şekillenmekte, din ve ırk gibi en temel toplumsal özellikler bile ben kimim sorusuna farklı cevaplar vermektedir. Aidiyet, birey ve çevresinin aralarında kurduğu önemli bir bağıdır. Bir gruba, bir topluma ya da bir kente ait olmak, algılanacak unsurları sınıflandırarak algılamayı kolaylaştırmaktadır (Alptekin 2011). Maslow, oluşturduğu ihtiyaçlar hiyerarşisinde aidiyet ihtiyacını fiziksel ihtiyaçlar ve güvenlik ihtiyacından sonra üçüncü en önemli adım olarak belirlemiştir. Çünkü insanların aidiyet hissini karşılanması insanın kendisiyle ve ait olduğu toplumla olan bağlarını arttırmaktadır. Bireyin iletişim halinde olduğu insanlarla ortak bir bilinç kurma ihtiyacı, ait olduğu toplum içerisinde kimlik ve değer sahibi olmak gibi unsurların oluşmasında önemlidir (Güleç Solak, 2017).

İnsanların yaşadığı mekânla bütünleşmek için mekânı değiştirme eğilimi, kendilerini mekânın bir parçası olarak görmesi ve mekân için sorumluluk duymasından ileri gelmektedir. Mekânların değiştirilip özgünleştirilme süreci, farklılaşmayı da beraberinde getirmektedir. İnsanların mekânlarla sürekli etkileşim halinde olması mekânların, içerisinde yaşayan insanlara dair birçok sosyal göstereyi yansıtmasını ve toplumdan izler taşımasını sağlamaktadır. İnsanlar ait hissettikleri kentsel mekânların hayatlarının bir parçası olmasını isterken, sürekli gittikleri kentsel mekânlarla bir bağ kurmakta, böylece günlük hayatın bir parçası haline gelen müdavimlik kavramını oluşturmaktadır. Ait olma durumu karşılıklı etkileşimi getirmekte, fakat insanların yaşadıkları kente müdahale edildiğinde kentin yeni hali kentlinin yaşam şeklini etkilemektedir. Bu müdahaleler de mekânsal aidiyet hissini engellemektedir (Çolpan, 2017; Güleç Solak, 2017; Geçkili, 2015).

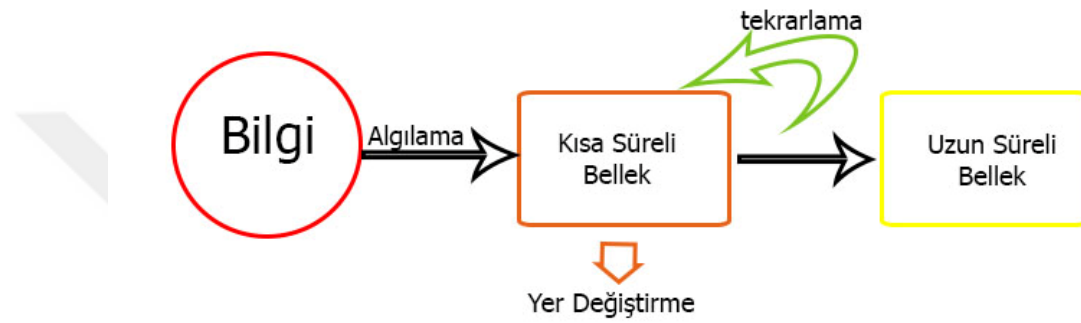
2.3. Bellek ve Türleri

Birçok farklı bilim dalının ortak çalışma konusu olan bellek, Felsefe Bilimleri Sözlüğünde “izlenimleri saklama ve yeniden canlandırma yetisi” (Cevizci, 1999); Ruhbilim Terimleri Sözlüğünde “öğrenilen şeyleri ve yaşantıları, geçmişte olduğunun bilincinde olarak beyinde depolama hali” (Enç, 1980), Eğitim Bilimleri Sözlüğünde ise “algılanmış nesnenin yeniden hatırlanma hali” (Cevizci, 2010) olarak tanımlanmaktadır. Ortak bir tanımla, duyu organlarıyla algılanmış bir yerin ya da nesnenin beyinde depolandıktan sonra tekrar imgelenecek hatırlanma durumudur.

Deneyimlenmiş bir yerin yeniden hatırlanması üç ana adımdan oluşmaktadır. Birinci adım algılanan nesnenin bellekte imgeleneceği, ikinci adım bu imgenin anılarla yorumlanması ve üçüncü adım anımsanan nesnenin psikolojik ve fiziki bir zaman çerçevesine oturtulmasıdır (Cevizci, 1999). Mekânın bellekte yer etmesinde, mekânın duyu organlarıyla algılanabilecek her türlü özelliğinin (koku, renk, doku, gürültü ve görüntü) etkisi vardır. Bir mekânın duylara hitap eden fiziksel uyarıcılarının fazlalığı gibi o mekânda geçen hatıralar da mekânların bellekte yer etmesini kolaylaştırmaktadır (Çakır, 2015).

Görüntüler ya da sesler algılandıktan sonra, ilk olarak kısa süreli bellekte yer etmekte, ardından kısa süreli bellekte bilgilerin kodlanması işitsel ve görsel olarak

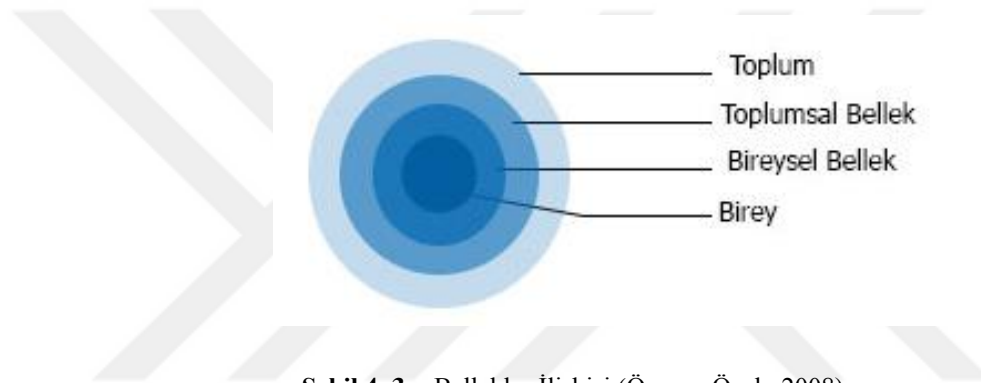
ayrılmaktadır. 30 saniyenin ardından tekrarlanan her bilgi uzun süreli belleğe aktarılmaktadır (Şekil 4.2.). Ancak uzun süreli bellekte hatıra sadece algılanan duyuşal özelliklere göre değil, yaşanan diğer hatıralarla birleştirilerek depolanmaktadır. Uzun süreli bellek, depolanan bilgiye göre deklaratif ya da prosedürel bellek olarak ayrılmaktadır. Deklaratif bellek olaylar arası benzerlik kurarak anıları depolarken, prosedürel bellekte aşamalı olarak öğrenilen bilgilerin depolanması söz konusudur (Öymen Özak, 2008).

Şekil 4.2.: Bilginin bellekte yer edim süreci (Öymen Özak, 2008)

Bellek bir kişinin anılarını saklaması için bir depo olduğu kadar bireyin toplumsallığının da bir ürünüdür. Pierre Nora (1974) belleği “yaşayan gruplar tarafından üretilen, yaşamın kendisi” olarak tanımlamaktadır. Kolektif bellek bireyi ve bireyin anılarını kapsadığı için geniş bir çerçevede yer etmiştir ve hatırlamak eylemi ne kadar bireysel bir eylem olsa da başka birçok bireye ait düşünceler bütünü de içermektedir (Doğu ve Deligöz, 2017; Al, 2011). İnsanların birbirleriyle kurduğu iletişimin bellekte depolanması kolektif bellek olarak adlandırılmaktadır. Kolektif bellek tartışmalarının temelinde Halbwachs’ın 1992 yılında yayınladığı “On Collective Memory” çalışmasıyla ortaya koyduğu tanımlar vardır. Halbwachs’a göre kolektif bellek topluma ait anıların hatırlanırken kullanıldığı bir otoportredir; bellek toplumsal olarak gelişmektedir ve bellekler sadece tek bir birey özelinde değil, bireylerin kurduğu ilişki dâhilinde ele alınmalıdır. Geçmiş, hatırlanırken bugünün koşullarına göre inşa edilmektedir. Kolektif belleğin temelinde topluma ait anılar depolanırken aynı topluma ait bireylerin oluşturduğu ortak dilden faydalanılmaktadır. Halbwachs’ın kolektif bellek olarak tanımladığı bellek türünü Assmann İletişimsel bellek olarak ortaya koymaktadır

(Hasanov, 2016; Orhon 2015). Assmann'a (2008) göre ortak ve günlük hafıza kültürel özelliklere sahip değildir. Bu sebeple Assmann iletişimsel ve kültürel bellek arasındaki ayrımı vurgular. İletişimsel hafıza kavramı, günlük iletişim sonucu beynimize depolanan hafızayı anlatmaktadır. İletişimsel bellek anlatım yoluyla aktarıldığı için sözlü tarihi oluşturur ve sabit bir noktaya sahip değildir. Bu bellekte depolanan şeyler 80 ile 100 yıl arasında silinecektir. Kültürel bellek de bunun aksine gündelik bellekten uzaktır ve sabit bir noktadır. Kültürel etkilerle oluşan kültürel bellek kolektif belleğin bir parçasıdır. Toplumların yaşadığı büyük olaylar, kolektif belleğin temelini oluşturmaktadır. Bu olaylar toplum ve birey belleğinde yaşandıkları mekânla birlikte yer etmektedir (Şekil 4.3.).

Şekil 4. 3. : Bellekler İlişkisi (Öymen Özak, 2008)

Assmann, belleği taklitçi bellek (geçmiş hatırlama), iletişimsel bellek (iletişim yoluyla ve dille ilgili depolanan anılar), materyal bellek (nesnenin belleği) ve kültürel bellek (bilinçlilik, tarihin anlamlanması ve referans oluşturma) şeklinde dörde ayırmıştır. Mistral (2003) ise bellek türlerini işlemsel bellek (eylemin nasıl yapıldığını depolar), anlamsal bellek (hatırladığımız şeylerin nicel ve nitel özelliklerini anlamlandırarak depolar), kişisel bellek (bireysel anıları depolar), bilişsel bellek (kelimelerin anlamları, şiir gibi sözel şeyleri depolar) ve alışkanlık belleği (günlük hayatta kullanılan becerileri depolar) olarak beşe ayırmaktadır. Confino (1997) da kolektif belleği “ait hissedilen toplumsal sınıfın içindeki kimlik” olarak tanımlamaktadır. Birey doğduğunda kendisine aktarılacak kolektif belleğin bir parçası olarak doğmaktadır. Küçük yaşta çevresiyle kurduğu iletişim ve bu iletişim sayesinde öğrendiği bilgilerle kolektif belleğin sahip olduğu hedef ve inançları benimsemektedir (Çolpan, 2017; Czaplicka, 2007).

Kişilerin yaşadıkları ev, çocukluklarının geçtiği mahalle ve kent, bireylerin hatıralarındaki mekânsal unsuru belirlemektedir. Bir mekânın bellekte yer edinme şekli diğer hatıralarıyla da ilişkilidir; insanların sosyal çevreleriyle kurduğu ilişki mekânların bellekte yer alış şeklini etkilemektedir (Rapoport, 1985) (Tablo 4.1.). Halbwachs kent ve bellek ilişkisini “kent, kolektif belleğin merkezidir” şeklinde ifade ederken, Aldo Rossi 1982 yılında yayınladığı *The Architecture of The City* kitabında kenti, yaşayanların kolektif hafızası olarak tanımlamıştır. Toplumsal bellekte hatıralar hafızaya kaydedildiği sırada toplumsal olayların geçtiği mekânlar da hafızada simgeleşerek kentsel belleği oluşturmakta, kolektif bellekte oluşan bilgiler mekânla somutlaşmaktadır. Anıların hatırlanması; fiziksel, algısal veya kavramsal alanın yapıyı çevreye dair bellekte bıraktığı izlerin imgelemesiyle olmaktadır. Çevresel imge beyinde oluşurken, doğal ve yapay çevrenin nitelikleri önem taşımaktadır (Postalcı ve ark., 2006; Erdoğan Aksu, 2018). Kentsel mekânın kullanılabilirliği, diğer mekânlarla ilişkileri, kişinin yönelimi ve mekân sınırlarını kavrayabilmesi kentsel mekânın imgelebilirliğini kolaylaştırmaktadır. Kişiyile mekân arasındaki bağın kişinin mekânın detaylarına önem vermesine neden olması, kentsel belleğin sürdürülebilirliğinin bir parçasıdır (Öymen Özak ve Gökmen Pulat, 2009).

Tablo 4.1.: Mekânın Hatırlanmasında Etkili Olan Özellikler (Öymen Özak, 2008)

Bireysel Özellikler	Fiziksel Özellikler	Sosyal Özellikler
7-12 yaş arası hatıraların geçtiği mekanlar	Mekân çevresi	Yakın çevreyle olan ilişkiler
Mekânda geçirilen zaman	Mekânın planı, boyutları, yapı elemanları, yapı malzemeleri	Toplumun dönemsel özellikleri
Mekân aracılığıyla kurulan sosyal ve duygusal ilişkiler	Mekânda sabit ve hareketli unsurlar	Psikolojik, kültürel ve toplumsal olarak anıların yorumlanması
Kişisel uğraşlar ve temel ihtiyaçlar		
Duygular		

2.4. Kentsel Belleğin Saptanması

Kentsel bellek öğelerinin belirlenebilmesi için toplumun hafızasında kalmış mekânların saptanması gerekmektedir. Pierre Nora Hafıza Mekânları (1974) adlı kitabında kentsel bellek öğeleri olan hafıza mekânlarının sadece kolektif belleğe ait olan kamusal mekânlardan, anıtlardan ya da kutsal özelliklere sahip diğer mekânlardan oluşmayacağını; aynı zamanda bireysel bellekte yer etmiş mekânlardan da oluşabileceğini söylemiştir. Bu sebeple kamusal ya da tarihi olan her bina bellek ögesi sayılmazken, koruma kapsamına girmeyen ancak belleklerde yer etmiş mekânsal öğeler de kentsel bellek ögesi olabilmektedir.

Hatırlamanın ve unutmanın dinamiklerini doğrudan etkileyen zaman kavramı kazanımlar kadar kayıpları da içermektedir. İnsanların geçmişi hatırlamaları, geçmiş bir anın yeniden yorumu olarak nitelendirilir. Bu sebeple bireysel ya da kolektif belleğin mekânsal yansımaları kent ve kentli ilişkilerinden bağımsız düşünülemez. İnsanların kendilerini ait hissettiği kentin kimliğini anlamak, kimliği oluşturan kentsel bellek öğelerini ortaya çıkarmaya yardım edecektir (Bornat, 2006; Dornelles, 2017; Selvi Ünlü, 2017; Veale ve Schilling, 2004).

Yaşanmış olayların izleri olan anılar, geçmiş ve bugün doğrultusunda kent ve kentli arasında, mekânlarla bütünleşerek bellekte yer etmektedir. Gelişen teknoloji ve artan nüfusun karşısında kentlerin büyümeden kalması beklenemez. Kentler de içerisinde yaşayan kentlilerle birlikte büyümekte ve gelişmektedir. Kent içerisinde bulunan köhnemiş mekânların değişmesi kentsel dönüşümle mümkün olmaktadır. Ancak, yapılı çevrede, cadde ve meydanlarda, sokak-cadde ve donatıların isimlerinde yapılan değişiklikler kent belleğini sekteye uğratabilmektedir. (Postalıcı ve ark., 2006).

Ülkemizde kente yapılacak müdahaleleri içeren kanunlar incelendiğinde sadece fiziki müdahaleleri betimleyen maddeler görülmektedir. Ancak bir kentin kentliyle birlikte bütünleşerek büyümesi için fiziksel değişimlerin doğuracağı sosyolojik etkiler de göz ardı edilmemelidir. Kentli aidiyet hissini kaybettiğinde, kentle aralarındaki bağ koptuğunda, kent ve kentlinin uyum içerisinde yaşaması için yapılan planlar başarısız olmakta; bu anlamda geçmiş ve bugünün arasındaki bağı koparacak kentsel müdahaleler

kentsel belleğin sürdürülebilirliğini olumsuz şekilde etkilemektedir (Basa, 2015; Kiper, 2005).

Bellek öğelerinin saptanmasında etkili olan diğer bir araç zihin haritalarıdır. Zihin haritalarının temelini çevresel biliş oluşturmaktadır. Zihin haritaları çevreye ait bilgilerin beyinde depolandıktan sonra hatırlanması, konular arası uzaklık-yakınlık bilgileri ve algılanan konuların birbiriyle ilişkisinin bir yansımasıdır. Zihin haritaları üzerine çalışan Evans zihinsel haritalarda, algılanan mekânların ilişkisinin haritasal nitelikler barındırdığını belirtmiştir (Ülkeryıldız ve ark, 2009). Lynch (1959) bu niteliklerden en önemlisinin okunabilirlik olduğunu, okunabilirliğin ise kentsel imgelerin algılanmasıyla mümkün olduğunu söylemiştir ve kentsel imgeyi, yollar (paths), sınırlar (edges), bölgeler (districts), düğüm noktaları (nodes) ve referans noktaları (land marks) olarak belirlemiştir. Lynch'e göre çevre, insanların ilişkilerinin ve farkındalıklarının bütünüdür, kentli bunlar doğrultusunda çevresel öğeleri seçerek anlamlandırdığı şekilde sınıflandırmaktadır. Bu çerçevede, Lynch mekânı deneyimleyen bireylerin deneyimleme sürelerinin ve mekânı kullanım biçimlerinin algıyı değiştireceğini öne sürmüştür.

2.5. Kentsel Bellek Öğelerinin Saptanması Üzerine Yapılan Bazı Çalışmalar

Selvi Ünlü (2017) tarafından yapılan çalışma, denize yakınlık vurgusunun önem taşıdığı Mersin kentinin 1900 ve 1960 yılları arasındaki limanlaşma sürecine ait kentsel bellek öğelerinin belirlenmesi amacıyla üretilmiştir. Çalışmada kullanılan sözlü tarih yöntemi kapsamında 1908 ve 1938 yılları (bu yıllara limanlaşma sürecine tanıklık etmiş olmaları açısından önem verilmiştir) arasında doğan 11'i kadın, 9'u erkek toplam 20 kentli referans olarak seçilmiştir. Seçilen kentlilerin kenti algılayış ve kullanım biçimleri farklılık gösterdiğinden aynı meslekte olmamalarına özen gösterilmiştir. Çalışmaya katılan insanlardan o günlere dair anılarını, günlük hayatlarını anlatmaları istenmiş, aynı içerikli görüşmeler ses kayıt cihazıyla kaydedilmiş, yazıya dökülmüş ve bahsi geçen mekânların günümüzde nerede olduğu belirlenmiştir. Hatırlarda yer eden kentsel mekânların, kentin liman kenti olarak anılmasında ne kadar etkili olduğu sorusu bağlamında İskele'nin bellekte önemli bir yer tuttuğu saptanmıştır. Referanslardan alınan bilgilere göre 1960 yılında kıyıya liman inşa edildiği tarihe kadar iskele kıyıda

liman görevini görmekteyken; Alman İskelesi, Gümrük İskelesi ve Taş İskele dışında birçok küçük iskelenin yapıldığı ve yıkıldığı belirlenmiştir. Bunun yanı sıra süreç boyunca bellekte yer tutan diğer mekânlar da saptanmıştır. Çalışma kentin yakın tarihine ait mekânların hafızalarda ne şekilde depolandığını göstermiştir. 80-90 yıl öncesine ait mekânların kentlilerin hayatında önemli bir yere sahip olduğu, kentlilerle bütünleştiği ve hafızalara kazındığı görülmüştür. Bunun yanı sıra bellekte yer eden kullanımların kentte biriken sermayeyle ilişkili olduğu ve çalışmaya katılan kadınların cevapları temel alındığında kadınların da kent yaşamına dâhil olduğu gözlemlenmiştir. Bu çalışmada mekânların fiziksel olmasının ötesinde insanla bütünleştiği ve kentlilerin yaşamının bir parçası haline geldiği anlaşılmıştır.

İncelenen bir diğer çalışma Akın ve Sayar Avcıoğlu (2017) tarafından yapılmış, çalışmada Tuzla Köyiçi bölgesinde mübadelenin kentsel belleği nasıl etkilediği üzerinde durulmuştur. Araştırma kapsamında kentliler “mübadil” ve “mübadil olmayan” olmak üzere ikiye ayrılmış; mübadele eden grupta bulunan katılımcılar 1924 yılında bölgeye yerleşmiş insanlardan oluşmuştur. Çalışmada amaç bellek-insan-kent ilişkisini ortaya koymak ve bellekteki mekânları saptamaktır. Yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen bulgular halihazır haritalarla karşılaştırılmıştır. Bölgenin mekânsal belleği, yerleşme kimliği, imaj öğeleri, toplanma ve dağılma noktaları, sınırlar ve kıyı kullanımı doğrultusunda değerlendirilmiştir. Yerleşme kimliğini belirlemeye yönelik cevaplarla “kıyı kimliğinin” oluşmasında etkili olan mekânsal bileşenlerin bulunması hedeflenmiştir. Çalışma sonucu bellekte yer alan imaj öğeleri günümüzde ayakta olan ve olmayan olarak iki gruba ayrılmıştır. Kaybolan birçok yapının bölgede yaşanan mübadele olayı sonrası kaybolduğu tespit edilmiştir. Korunan veya kaybolan yapıların, bölgenin değişen demografik yapısı ile bağlantılı olduğu anlaşılmış, yapılan çalışmanın sonucunda kenti algılamanın, kent belleği oluşumunda, korunumunda ve zenginleşmesinde önemli bir yeri olduğu görülmüştür. Kentsel bellek göz ardı edilerek kente yapılan bilinçsiz müdahalelerle kent belleğinin zarar gördüğü, geçmiş ve bugün arasında kurulan mekânsal bağın kentlide yer ve aidiyet duygusunu oluşturduğu ve bu duyguların kentlinin kentle bütünleşebilmesi ve kentin korunması açısından önem taşıdığı belirlenmiştir.

De Leão Dornelles (2017), tarafından Arjantin’in La Plata kenti için yapılan bir diğer çalışmada, kültürel mirasın nesnel analizi yapılarak kentsel bellek öğelerinin

saptanması ve korunması amaçlanmıştır. Yapılacak olan kentsel rehabilitasyon çalışmasında, belirlenen kentsel bellek öğelerini koruyarak kent sakinlerinin yaşam kalitesi arttırılmak istenmiştir. Çalışmada sözlü tarih yöntemi kullanılmış, bu sayede edinilen bilgiler yazılı kaynaklardan araştırılmıştır. Çalışmaya katılacak insanlar La Plata'nın kültürel mirasını koruma sürecinde görev almış sivil toplum kuruluşlarında çalışmış insanlardan seçilmiştir. Araştırmaya belirlenen insanlarla başlanmış, daha sonra onların önerdiği diğer çalışanlarla sürece devam edilmiştir. Röportaj sırasında katılımcılara önceden hazırlanan sorular yöneltilmiş, cevaplar kayda alınmıştır, bu sorularda La Plata kentinin korunma süreci ve katılımcının süreçteki rolü irdelenmiştir. Röportaj içerisindeki sorular bir anket niteliğinden çok konuşmayı yönlendirici sorular olarak belirlenmiş, çalışma sonucunda kentsel bellek öğeleri saptanmıştır.

Çelen Öztürk (2016)'ün Eskişehir'in Geçmişteki ve Bugünkü Kent Belleğinin Zihin Haritaları Üzerinden Okuma Denemeleri adlı çalışmasında amaç, Eskişehir'de kent belleğinin oluşumunu, mekânların ve kent öğelerinin zihinde nasıl izler bıraktığını araştırmaktır. Çizilen zihin haritalarıyla Eskişehir kentinin değişimine bakılmıştır. Çalışma iki farklı yaş grubuyla yapılmış, 1980'li yıllarda Eskişehir'de kent yaşamına tanıklık etmesi amacıyla yaş gruplarından biri 1940-1960 yılları arasında doğanlar olarak belirlenmiş ve zihin haritalarıyla Eskişehir'e ait kent izlerinin saptanması hedeflenmiştir. Değişimi karşılaştırabilmek amacıyla günümüz Eskişehir kentinin zihin haritaları Eskişehir'de bulunan öğrencilerin (2015-2016 eğitim öğretim yıllarında 1. Sınıf Mimarlık Bölümü Öğrencileri) katılımıyla çıkartılmıştır. Birinci gruba dahil olan katılımcılarda (4'ü kadın, 15'i erkek toplamda 19 kişi) kentte yaşama süresi 29 ile 78 yıl arasında değişkenlik gösterirken, ikinci gruba dahil olan katılımcılarda (38'i kadın, 24'ü erkek toplamda 18-20 yaş grubuna ait 62 öğrenci) kentte kısa süreli bulunmaya dikkat edilmiştir. Çalışmaya katılan insanlara çizim yaparken dikkat edecekleri hususları gösteren bir tablo sunulmuş ve bu doğrultuda çizim yapmaları istenmiştir. Çalışmanın sonucunda insanların mekânlarla olan etkileşiminin zihinde depolandığı ve yeniden anımsanabildiği görülmüştür. Eskişehir kenti çok fazla kentsel dönüşüm alanı barındırmamasına rağmen birçok kentsel bellek unsurun kaybedildiği, kentin hızlı değişiminin kenti, özellikle kentte bulunan yaşlı nüfusa yabancılaştırdığı görülmüştür. Bu yabancılaşmayla birlikte kentin eski kullanıcıları güvenli alan olarak gördükleri,

aşına oldukları mekânları kullanmayı seçtiği ve algısal kent sınırlarını küçülttüğü saptanmıştır.

Uzun ve ark. (2011) tarafından yapılan “İzmirli’nin İzmir’i: Kentlinin Belleğindeki Mekânsal Temsiller” adlı çalışma, İzmir halkının belleğinde kalan mekânsal öğelerin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. 28’i kadın 17’si erkek 45 kişinin katıldığı çalışma, anket ve zihin haritaları olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın anket kısmında yaş, meslek, cinsiyet gibi kişisel özelliklerle birlikte İzmir’in katılımcılar için yaptığı çağrışımları ve Kevin Lynch’in kentin imgelemesi için belirlediği parametreleri temel alan sorular belirlenmiştir. Anketin diğer bölümünde ise, katılımcılara ilk bölümde sorulan Lynch’in beş temel parametresini yansıtacak zihinsel haritaların çizilmesi istenmiştir. Yapılan çalışmalar sonucunda denizin kent için önemli bir imge olduğu ve kentin topografik yapısının kenti algılamadaki etkisi görülmüştür.

3. MATERYAL ve YÖNTEM

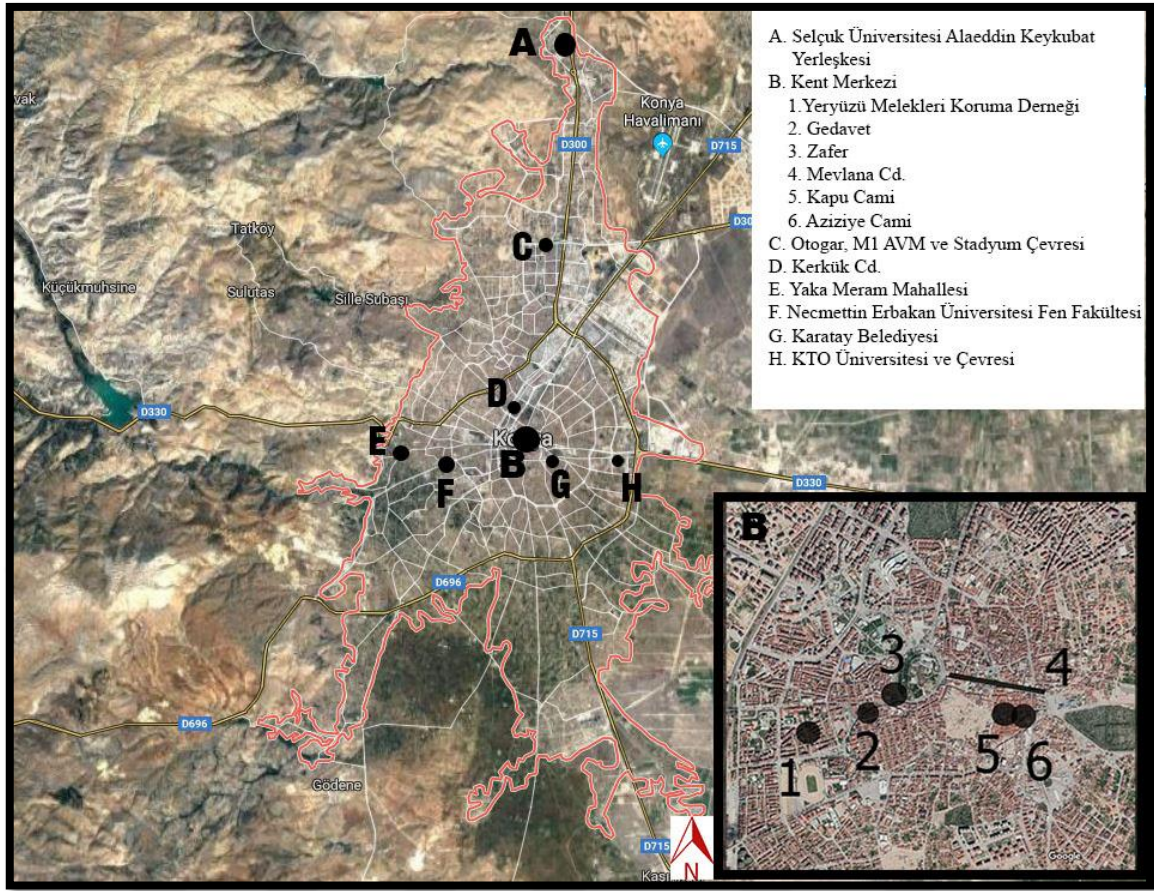
Assmann'ın (2008) tarif ettiği bellek türlerinden biri olan iletişimsel bellek insanların birbirleriyle etkileşimi sırasında aktarılmaktadır. İletişimsel belleğin önemli örneklerinden biri olan kuşağa ilişkin hafıza, bir kuşağın kendi yakın geçmişini hafızada depolaması ve kendinden sonraki kuşaklara yazılı ya da sözlü kaynaklar yardımıyla aktarması ile oluşmaktadır. Toplum ve tarih arasında kurulan ilişkiyi öğrenmek için kullanılan etkili yöntemlerden biri sözlü tarih yöntemidir. Gündelik yaşamın geçtiği kentin bölümlerine dair anlatılan anılar, yapıları çevrenin (günümüzde değişmiş veya yıkılmış, hiçbir yerde kaydı olmayan) geçmişteki ve bugünkü kullanımı hakkında bilgi vermekte ve anılarda yaşayan mekânlar birer kentsel bellek ögesi haline almaktadır. Başka bir deyişle sözlü tarih yöntemi, bir kişinin yaşam geçmişini, deneyimlerini, tanıklıklarını açıklayan ve röportajla elde etmeye yarayan bir yöntemdir (Öz Baysal, 2017; Selvi Ünlü, 2017; Anonymus, 2016).

Çalışma için katılımcı seçimi rastgele örneklem tekniğiyle gerçekleştirilmiştir. Bu tekniğe göre katılımcılar seçilirken evreni ne derece temsil ettiği bilinmeden, hiçbir ölçüt kullanmadan evrensel küme içerisinde seçilir. Katılımcı sayısının Konya Kenti'nin nüfusunu yansıtmaması için örneklem seçiminin evrensel kümeyi yansıtmayacak büyüklükte olması gerekmektedir. Evrensel kümenin 1.000.000 kabul edildiği durumda %10 hata payı ile örneklem sayısı 96 kişi olarak belirlenmiştir (Anonim-e). Konya Kenti'nin merkez nüfusu (Selçuklu, Karatay ve Meram İlçeleri) (1.314.824 kişi) evrensel küme olarak kabul edildiğinde katılımcı sayısının Konya kenti nüfusunu temsil etmesi için (Anonim-c, 2019) %10 hata payıyla en az 126 kişi olmalıdır.

. Çalışma kapsamında katılımcılarla görüşme yöntemi olarak anket sorularının katılımcı üzerinde oluşturulacağı baskıyı ortadan kaldırmak ve anket füyüde cevaplayacakları soruların günlük mekân pratiklerinin tamamını yansıtamayacağı gerekçesiyle derinlemesine görüşme yöntemi seçilmiştir. Ancak yapılan görüşmelerde katılımcıların anılarını anlatırken mekânsal düzlemden uzaklaşmalarını için konuşma esnasında geçmiş günleri hatırlamalarına yardımcı olacak ve hatıralardaki mekânlardan ayrılmamak amacıyla, gençliklerinin geçtiği yerler, aileleriyle veya arkadaşlarıyla gittikleri mekânlar gibi yönlendirici hatırlatmalar yapılmıştır. Bu çerçevede, bellekte yer

eden yapılar/mekânlar öğrenilmiş, söz konusu yapıların/mekânların günümüzde hâlâ ayakta olup olmadığı saptanmış ve haritalar üzerinde konumları gösterilen kent belleği unsurlarının tarihsel süreç içerisindeki değişimi incelenmiştir.

Saha çalışmasına başlamadan önce kent belleği konusunda yapılan çalışmalar incelendiğinde zihin haritaları ve sözlü tarih olmak üzere iki farklı yöntemin kentsel bellek öğelerini belirlemede etkili olduğu görülmüştür. Söz konusu yöntemlerden sözlü tarih yöntemi seçilerek, katılımcılarla yaş gruplarına göre yönlendirici sorular sorulmuş, anılarını mekânları belirterek anlatmaları istenmiş ve katılımcıların belleğinde kalan, günümüzde yaşayıp yaşamadığına bakılmaksızın kentsel mekânlar not edilmiştir. 174 katılımcı rastgele örneklem seçim tekniği ile seçilmiş, 18-25, 26-35, 36-45, 46-60, 61-75 ve 75+ olmak üzere 6 yaş grubuna ayrılmıştır. Yaşlara göre deneyimlenen kentsel mekânların farklılaşmasının, kentsel bellekte bulunan mekânlarla, günümüzün kent imgesi olan mekânlar arasındaki farklılığı ortaya koyacağı düşünülmüştür. Derinlemesine görüşmeleri yapmak için Konya Kent Merkezi, Otogar, M1 AVM, Stadyum ve çevresi, Kerkük Caddesi, Yaka Meram Mahallesi ve Karatay Belediyesi'nin çevresi (Şekil 6.4.) seçilmesine rağmen 18-25 yaş arası kent kullanıcılarına ulaşmak amacıyla, Selçuk Üniversitesi Alâeddin Keykubat Yerleşkesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Fen Fakültesi ve KTO Karatay Üniversite Yerleşkesi ve yakın çevresi de çalışma alanına dâhil edilmiştir.

Şekil 6.4.: Derinlemesine Görüşmelerin Yapıldığı Yerler (Google Earth haritaları üzerinden geliştirilmiştir.)

18-25 yaş arası katılımcılardan günlük hayatlarını, mekânları referans göstererek anlatmalarını; diğer yaş gruplarındaki katılımcılara ise gençlikleri ve çocukluklarındaki gündelik yaşamlarını, bireysel belleklerinde yer tutan mekânlarla bütünleştirerek anlatmalarını istenmiştir. Konuşma yönlendirilirken hem o zamanları hatırlamalarına yardımcı olmak hem de bellekteki anıların mekânsal olarak tespiti amacıyla katılımcılara;

- Aileleriyle birlikte zaman geçirdikleri yerler,
- Arkadaşlarıyla birlikte zaman geçirdikleri yerler,
- Erzak alışverişlerinin yapıldığı yerler,
- Kıyafet alışverişlerinin yapıldığı yerler,
- Düğün veya sünnet gibi özel günler için alışveriş yapılan yerler ve bu organizasyonların yapıldığı yerler,

- Ramazan ya da bayram gibi özel günlerde, tatillerde gittikleri kamusal mekânlar,
- Buluşma yerleri gibi sorular sorulmuş, verilen cevaplar yaş, meslek ve cinsiyet bilgileriyle birlikte kaydedilmiştir.

Görüşmelerde en çok anlatılan/adı geçen kentsel mekânlar ve yapıları belirlemek amacıyla yaş gruplarından alınan bilgiler ilk olarak cinsiyet gözetmeksizin tablolaştırılmış (EK 1), daha sonra kadınların ve erkeklerin kenti kullanım alanlarının ve kent belleklerindeki farklılığın tespiti amacıyla cinsiyete dayalı tablolar oluşturulmuştur (EK 2 ve EK 3). Bellekte yer tutan mekânların başında Mevlana Türbesi'nin önünde bulunan yeşil alan, Zafer ay Bahçesi ve çevresindeki konut alanı, Alâeddin ay Bahçesi, Bedesten, Kapu Cami, Aziziye Cami, Fuar Alanı ve Dedebahçesi, Saray Sineması, Açık hava Sineması, Muhacir Pazarı, Kadınlar Pazarı, Eski Belediye Binası, Eski Garaj, Kent Sineması, Meram ay Bahçesi ve piknik alanı gelmektedir.

4. BULGULAR

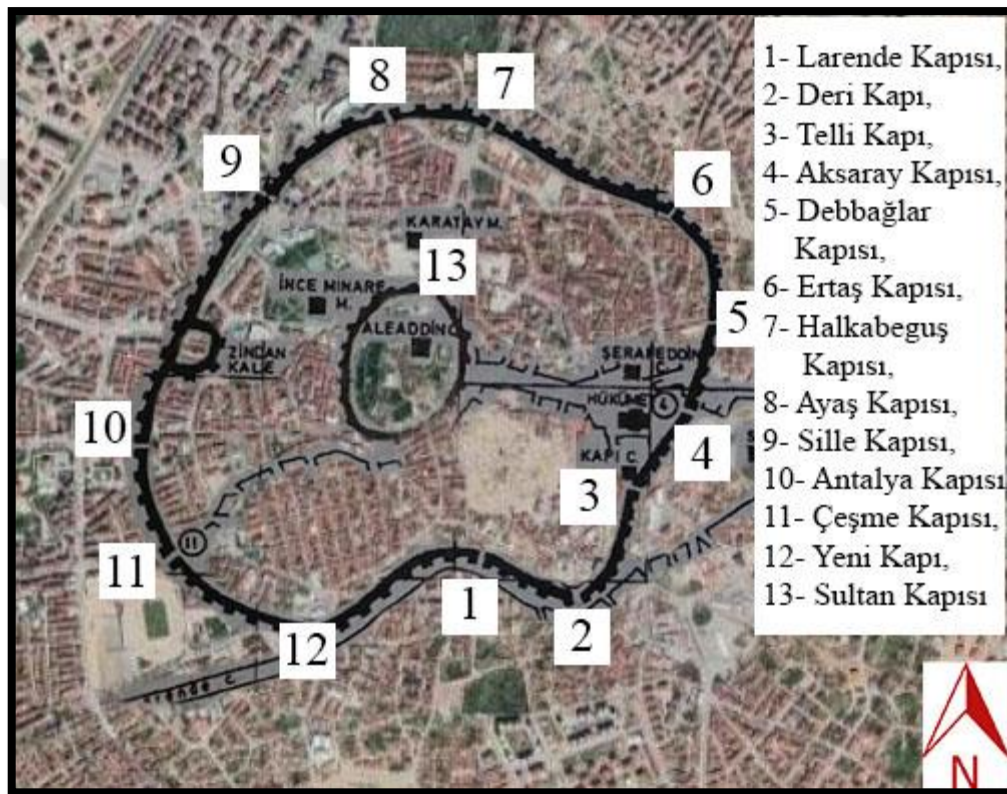
Yaş ve cinsiyet gibi birçok fizyolojik etkinin yanı sıra mekânla kurulan bağ, mekânın fiziksel özelliklerine, mekânda yaşanan deneyimlere, mekânı deneyimleme süresine ve bireyin mekânla bütünleştirerek depoladığı anılarına bağlıdır. Kısaca birey için mekânı anlamlı kılan, mekânda yaşadıkları ve bireysel bellekte depoladıkları anılarıdır. Mekânla bütünleşen anıların zaman içerisinde varlığını sürdürmesi birey ve kent arasındaki bağı ve bireyin aidiyet hissini kuvvetlendirmektedir. Tarihi ve kamusal alanlar kentsel bellekte kolayca yer ederken, tarihi olmamasına rağmen, kentli tarafından kullanılan, anılarında yer etmiş birçok mekân da bellekte yerini almaktadır. Anadolu'nun en eski yerleşim merkezlerinden biri olan Konya, birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır ve günümüzde bu medeniyetlerden izler taşımaktadır. Çalışmanın bu bölümünde Konya kent halkının belleğinde kalan mekân ve yapılar incelenmiş, bellekte yer eden mekânların günümüzde ayakta kalıp kalmadığı araştırılmıştır.

4.1. Konya Kenti Tarihi

Tarih boyunca birçok farklı isimle anılan Konya, M.Ö. 8000'li yıllara dayanan tarihi ile en eski yerleşim yerlerinden biridir. Kaynaklarda İkonion olarak anılan şehir sırasıyla Hititlere, Friglere, Lidyalılara, Bergama Krallığı'na ev sahipliği yapmış, Bergama Kralı 3. Attalos'un ölümünün ardından Bergama Roma İmparatorluğu'nun egemenliğine girmiştir. M. S. 7. Yüzyıl'da kente Müslüman akınları başlamış ancak başarılı olunamamıştır (Bahar, 2015).

Dandanakan Savaşı'ndan sonra Selçuklu Devleti'nin genişleme ve yayılma politikası batı yönünde olmuş; Süleyman Şah, fetihten sonra İznik'i başkent yapmasına rağmen Haçlı Seferlerinde İznik'in Bizanslıların eline geçmesiyle Konya, Sultan Kılıçarslan tarafından başkent yapılmıştır. 1220-1237 yılları arasında hüküm sürmüş Sultan Alâeddin Keykubat döneminde imar faaliyetleri üzerinde durulmuş ve şehrin refah seviyesi en yüksek olan dönem yaşanmıştır. Alâeddin Keykubat'ın hükümdarlığında, şehirde güvenlik ile ilgili yapılara, sosyo-kültürel yapılara ve köşklerin ya da sarayların yapımına önem verilmiştir. Savunma ile ilgili yapıların en

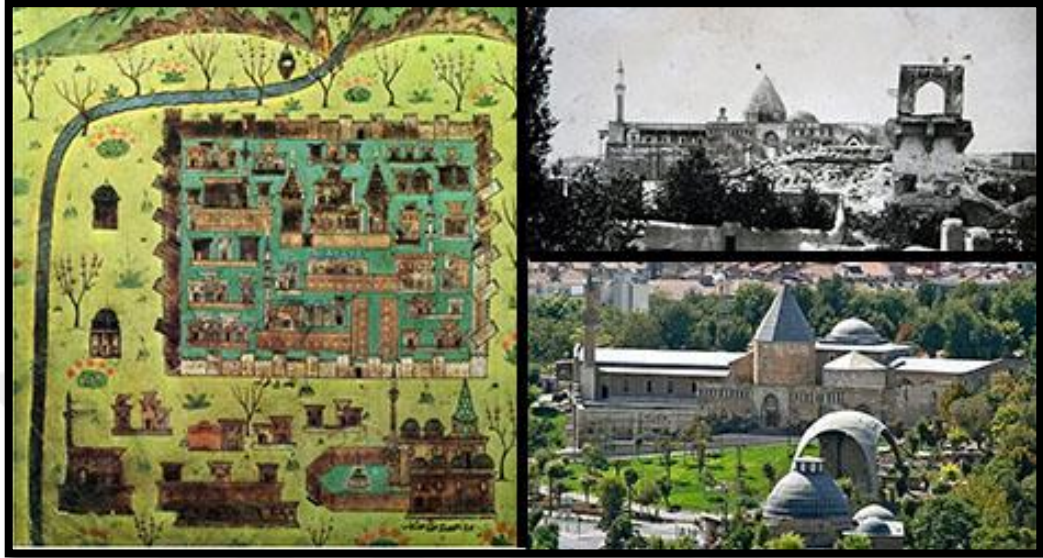
önemlisi şehrin surlarıdır. Şehrin dışkale surları Sultan Kılıçarslan döneminde sel ve baskınlara karşı yaptırılmış ve Alâeddin Keykubat döneminde güçlendirilmiştir. Bu dönemde yapılan köşk ve saraylara verilebilecek en önemli örnek ise bir kısmı günümüze kadar gelebilmiş içkale surlarının bir parçası olan Kılıçarslan Köşkü'dür. Dışkale surlarının günümüzde toprak üstünde kalıntısı kalmamıştır. Ancak yapılan inşaatların temel kazıları sırasında Dışkale surlarının kalıntılarına rastlanmaktadır. (Oğur, 2018; Önge, 1988; Alkan, 1994).

Şekil 6.5: İçkale ve Dışkale Surlarının Görünümü ve Sur Kapıları
(Semerci ve Hayırlıoğlu, 2016; Karpuz 2012 ve Google Earth Haritaları üzerinden orijinal olarak geliştirilmiştir.)

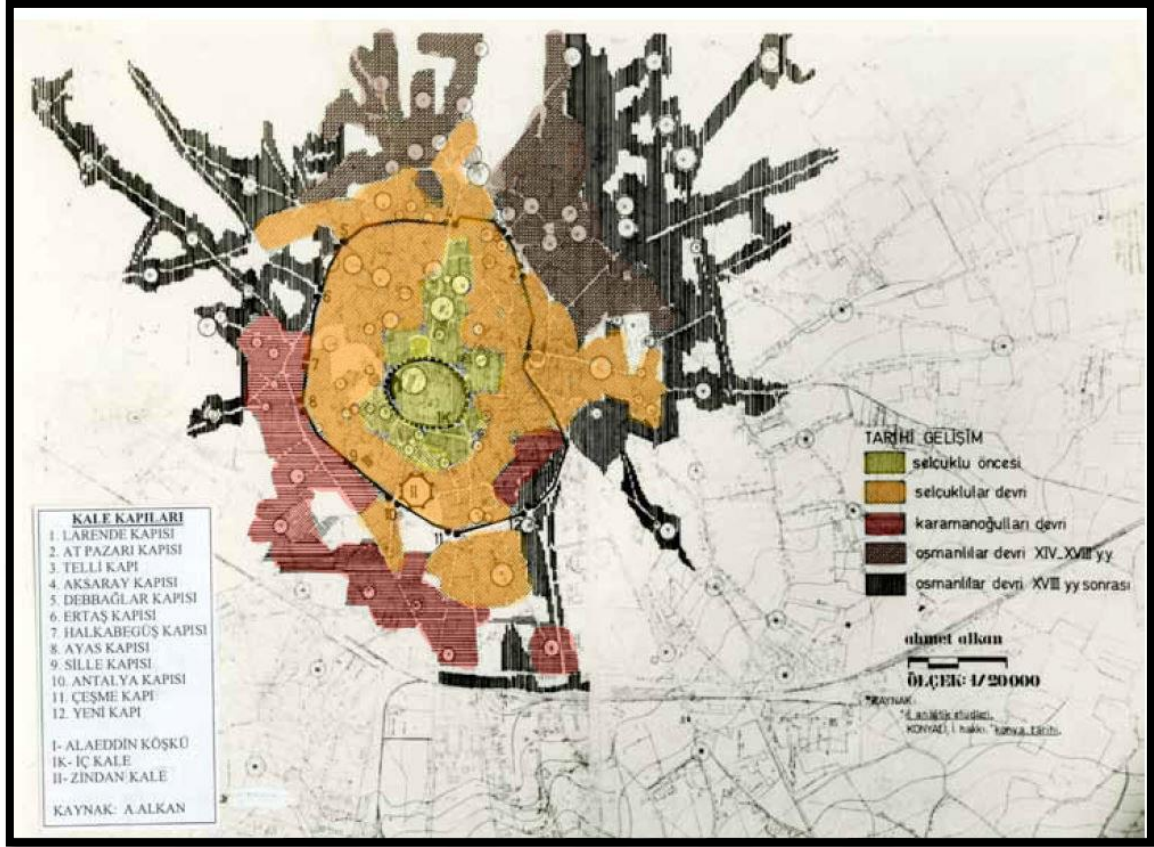
Alâeddin döneminde inşa edilen mimari eserlerin sosyo-kültürel nitelikli olanlarının başında Alâeddin Cami gelmektedir. I. Ruknaddin döneminde yapımına başlanan ve zaman içerisinde değişip, son görünümüne Alâeddin Keykubat döneminde kavuşan cami, Anadolu Selçuklularının ve İslam mimarisinin özelliklerini taşımaktadır. Anadolu Selçukluları döneminde sanata ve mimariye çok önem verilmiş ve başkent bu anlayışa uygun eserlerle donatılmıştır. Karatay Medresesi, İnce Minareli Medrese, Sırçalı Medrese, Sadrettin Konevi Türbesi, Kılıçarslan köşkü, Alâeddin Cami, İplikçi Cami ve Beyhekim Cami Selçuklular zamanında yapılan ve bugüne kadar yaşayan

eserlerden bazılarıdır. Ayrıca, 1200'lü yıllarda gül bahçesi olarak kullanılan alan, günümüze kadar yapılan çeşitli değişikliklerle Mevlana Türbesi'nin alanını oluşturmaktadır (Alkan, 1994; Özlük, 2008; Anonim-a, 2015).

Şekil 6.6.: İçkale tasviri ve Alâeddin Cami (Anonim, 2016; Önge, 2017; Özcan, 2009)

1243'de Moğollarla yapılan Köseadağ Savaşı'nda Anadolu Selçuklu Devleti'nin yenilmesiyle birlikte, 1277'de Karamanoğlu Beyliği'nin hükümdarlığına girene kadar Moğollar bölgeye hâkim olmuştur. Karamanoğlu Mehmed Bey'in öldürülmesinden 1292 yılına kadar kent siyasi bir örgüt olan Ahilerin idaresine girmiş, Ahiler kenti hem Karamanoğulları'na hem de Germiyanoğulları'na karşı savunmuştur. 1368 yılında Konya Kenti'nin hâkimi olan Karamanoğulları, Selçukluların varisi olduklarını söyleyerek Osmanlıların hüküm sürdüğü topraklarda hak iddia etmiş ve Osmanlılarla toprak çatışmasına girmişlerdir. 1468 yılında, Fatih Sultan Mehmed döneminde Konya Osmanlı toprağı olmuştur ve 1864 yılına kadar Konya, Karaman Eyaleti'nin merkez vilayetiymiş 1864 yılında Vilayet Nizamnamesi'nin kabul edilmesiyle birlikte vilayet haline gelmiştir (Oğur, 2018; Cahen, 1988).

Şekil 6.7.: Konya Kenti'nin Tarihi Gelişimi (Konyalı'dan aktaran Alkan, 1994 üzerinden geliştirilmiştir)

Osmanlı döneminde Fatih Sultan Mehmet'in Konya Kenti'ni almasıyla birlikte hasar gören surlar onartılmış, dış kaleye bitişik olan Ahmedek (Zindankale) zindan olarak kullanılırken zaman içerisinde sur taşları sökülerek kentte yapılan inşaatlarda kullanılmıştır. Kentin Osmanlı döneminden kalma, döneminin özelliklerini yansıtan en önemli mimari eseri olan Sultan Selim Cami'ne, II. Selim'in Konya Valiliği zamanında başlanmış, hükümdarlığında tamamlanmıştır. Şerafeddin Cami, Aziziye Cami, Kapu Cami, Hacı Fettah Cami, Arslanlı Kışla Cami, Taşkapı Medresesi, Yusuf Ağa Medresesi, Bedesten, Sanayi Mektebi, Buğday Pazarı, Vilayet Binası, Gar Binası, Gazi Lisesi, Kız Muallim Mektebi ve Gazi İlkokulu Osmanlı döneminde inşa edilen önemli eserlerdendir (Karpuz, 2012; Eravşar, 2012)

Zaman içerisinde geçirdiği değişimlerle geleneksel dokusunu kaybetse de zengin tarihi ve birçok medeniyete ev sahipliği yapması sebebiyle Konya, Türk mimarisine ait önemli eserler ve yapılar barındıran, sosyo-kültürel ve mekânsal anlamda derin bir

birikime sahiptir. Tasavvuf âlimi Mevlana Celâleddin-i Rumi'nin bu topraklarda doğması ve türbesinin Konya'da bulunması sebebiyle kent dünyaca tanınmıştır.

Cumhuriyet Dönemi Konya Kent Planları

Konya Kenti için yapılan ilk bütüncül plan, 1946 yılında Asım Kömürcüoğlu'nun tasarladığı, 1/2000 ölçekli Konya İmar Planı'dır. Planda 1965 yılı için 75.000 projeksiyon nüfus belirlenmiş ve bu nüfusa göre 816 ha alan planlanmıştır. 1946 İmar Planı'nın öncelikli hedefi, kentteki denetimsiz ve sağlıksız alanları iyileştirmek, altyapı eksiklerini gidermek, kent içerisinde bulunan boşlukları düzenlemek, anıt eserleri ve yakın çevrelerini temizleyerek kullanıma kazandırmaktır. Kentin en çok kullanılan yeşil alanı Alâeddin Tepesi olarak belirtilmiştir. Bu planda daha çok Alâeddin Tepesi ve yakın çevresi üzerinde durulmuş, bu alanlarda düzenlemeler önerilmiştir. Plan kapsamında tepenin onarılıp kullanıma açılmasıyla birlikte çevresinin yoğunluğu büyük ölçekli kamu yapılarıyla arttırılmak istenmiştir. Alaeddin Tepesi ve Mevlana Türbesi arasında kalan alandaki ticaret kullanımının yoğunluğu sebebiyle aks, ticaret bölgesi olarak belirlenmiştir. 1954 yılında, 1965 yılı için belirlenen projeksiyon nüfusun aşılması üzerine Revizyon- İlave İmar Planı yapılmıştır. Plan kapsamında Alâeddin tepesinin kuzeybatısında yeni caddeler açılması ve mevcutta bulunan bazı caddelerin genişletilmesi hedeflenmiştir. Konya Belediye Meclisi'nin plan notunda yaptığı değişiklik ile geleneksel merkezde bulunan küçük parsellerde çok katlı yapılaşmaya imkân tanınmış ve kentin günümüzdeki görünümünün temelleri atılmıştır (Alkan 1994; Yenice 2012; Eren, 2006).

Göçlerle birlikte kentteki hızlı nüfus artışı yeni bir imar planının gerekliliğini doğurmuş, 1965 yılında İller Bankası'nın açtığı yarışmayı Yavuz Taşçı- Haluk Berksan kazanarak Konya'nın İmar Planını hazırlamıştır. Planda 1985 yılı için projeksiyon nüfus 300.000-350.000 kişi olarak belirlenmiş, 2.380 ha alan planlanmış, yapılacak yatırımlarla birlikte planın cevap verebileceği nüfusun 480.000 kişiye kadar çıkabileceği öngörülmüştür. Planda merkezdeki yoğunluğun hafifletilmesi, kentliye yetersiz gelen altyapı ve donatı eksikliğinin giderilmesi, açık yeşil alan gereksiniminin karşılanması, tarım topraklarının korunması ve sanayi alanlarının organize edilmesi hedeflenmiş; kentin gelişim yönünde, bugün Büyükşehir Belediyesi'nin bulunduğu alanda geleneksel merkeze yakın yeni bir merkez oluşturulmuş ve Fuar alanının yapımına karar verilmiştir. Plan hedeflerinin bir kısmı uygulanmış, ancak planın yapıldığı dönemde

etkili bir koruma anlayışının bulunmaması nedeniyle merkezde bulunan birçok tarihi yapının kalıntılarının yok olmasına yol açılmıştır. Bir diğer önemli plan çalışması 1983 yılında başlanan 1984 yılında tamamlanan 1/25000 ölçekli Konya Çevre Düzeni Planıdır. Planda 2000 yılı projeksiyon nüfusu 1.300.000, kentin gelişim yönü ise kuzey olarak belirlenmiştir. Planın temel hedefleri tarıma dayalı ekonominin sanayi sektörü odaklı gelişmesi ve kent içerisinde kalan otogarın yeni yerine taşınması ile kuzey koridoru içerisinde yeni kent merkezinin oluşumudur (Meşhur, 2008; Önge 2018; Önge 2017).

1989 yılında Konya Belediyesi'nin büyükşehir statüsünü almasının ardından 1999 yılında 1/25000 ölçekli Nazım İmar Planı hazırlanmıştır. 2020 yılı için 1.800.000 projeksiyon nüfus öngören planın temel hedefi olarak denetimsiz gelişen konut alanlarının tarım alanlarına yaptığı baskıyı engellemek, yetersiz kalan sanayi bölgesini ve kuzey koridorunun plan kurgusunu genişletmek, şehirlerarası demiryolu, uluslararası havaalanı, kongre merkezlerinin eksikliğini gidermek gibi konular üzerinde durulmuştur. Plan kapsamında ticaret alanlarının bulunduğu merkezlerin hiyerarşisi sanayi alanları, konut ve hizmet alanlarıyla bütünleşik olarak kurgulanmıştır. 2000'li yıllar sonrası yapılan kentsel dönüşüm ve yenileme projeleri kapsamında otogarın taşınmasıyla boşalan bölgenin, Meram Belediyesi'nin mülkiyetinde bulunan Et-Balık Kurumu alanının ve kent içerisindeki işlevini yitiren ya da terk edilen alanların konut ve ticaret odaklı bir şekilde geliştirilerek yeniden işlev kazandırılması temel hedef olarak belirlenmiştir (Yenice, 2012, Önge 2017).

4.2. Kent Belleğinde Yer Eden Unsurlara İlişkin Bulgular

Kentlerin ekonomik, kültürel ya da teknolojik sebeplerle büyüyüp gelişmesi kentsel mekânların değişimine neden olmaktadır. Devingen yapısı sebebiyle yaşadığı mekânsal değişimlerin fazlalığı, zengin tarihin bir mirası olarak barındırdığı tarihi mekânlar/yapılar ve sahip olduğu doğal güzelliklerle Konya kenti, kent belleğini incelemek amacıyla bu çalışma kapsamında örnek alan olarak seçilmiştir.

Konya'nın kent belleği öğelerini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışma kapsamında toplamda görüşülen 174 kişinin günlük yaşam pratiklerinden öğrenilen mekânların (EK 1) 38 tanesi, herhangi bir yaş grubunda 10 kişinin üzerinde katılımcı

tarafından hatırlanmıştır (Tablo 6.2.). Yaş gruplarına göre kullanılan mekânların değişimi geçmiş ve bugün arasındaki farkı ortaya koyarken, bugün yoğunlukla kullanılan mekânlar, günümüzün kent imgelerini ve geleceğin olası kent bellek öğelerini yansıtmaktadır. Kadın ve erkek katılımcıların belleklerindeki mekânsal öğeleri yansıtan Tablo 6.2. oluşturulurken, katılımcılar tarafından hatırlanan bellek öğelerinden en çok söylenen 10 mekan/yapı renklendirilmiştir.

Tablo 6.2.: Kadın ve Erkek Katılımcıların Belleklerindeki Mekânsal Öğeler ve Farklılıkları

Yaş Grupları	Kadın						T	Erkek						T
	18-25	26-35	36-45	46-60	61-75	75+		18-25	26-35	36-45	46-60	60-75	75+	
Katılımcı Sayısı	20	5	8	16	21	0	70	21	6	10	25	27	15	104
1	Mevlana Müzesi Önü			5	13	16	34			5	14	22	15	56
2	Alâeddin Tepesi	10	1	4	12	16	43	7	2	7	10	19	10	55
3	Zafer Çay Bahçesi				5	8	13				4	15	8	27
4	Fuar Alanı/ Dede bahçesi			2	16	21	39			4	11	14	8	37
5	Stadyum			4	7	8	19			4	6	3		13
6	Meram Çay Bahçesi		2	7	14	14	37		2	4	14	12	6	38
7	Meram Piknik Alanı				1	7	8			2	5	11	1	19
8	Bedesten	2		7	14	20	43			4	8	19	12	43
9	Saray Çarşısı			4	7	12	23				3	3		6
10	Muhacir Pazarı				8	8	16				13	23	12	48
11	Kadınlar Pazarı				4	5	9				7	10	4	21
12	Üzüm Pazarı					2	2				7	15	6	26
13	Buğday Pazarı			2	4	1	7				8	8	3	19
14	Eski Belediye Binası				4	7	11				7	10		17
15	Kız Muallim Okulu				5	8	13					2		2
16	Konya Lisesi				1	6	7				7	11		18
17	İl Halk Kütüphanesi			3	7	8	18			2	4	2		8
18	Kapu Cami							1		5	21	25	14	66
19	Aziziye Cami									1	15	20	10	46
20	Sultan Selim Cami										4	15	4	23
21	Kent Sineması			3	7	10	20			2	3	10		15
22	Saray Sineması				7	13	20				3	9		12
23	Açık hava Sineması				8	13	21				7	12	2	21
24	Fuar Giriş Kapısı			3	4	5	12				2	6		8
25	Arapoğlu Makası				1	2	3				6	10	7	23
26	Teksas Gazinosu					3	3				8	9		17
27	Bosna	12	3	2			17	11	2	1				14
28	S. Ü. Yerleşkesi	12					12	9	3					12
29	Gökkuşluğu AVM	9					9	6						6
30	Kent Plaza AVM	18	4	5			27	18						18
31	Kule Site AVM	14	5	3			22	13						13
32	Novada AVM	14	5	2			21	15						15
33	Osmanlı Kafe	6					6	5						5
34	Diyalog Kafe	8					8	5						5
35	S.Ü. Yaya Üst Geçidi	8	2				10	9	3					12
36	Vitamin Kafe	4					4	4						4
37	Meram Kafem	5					5	5						5
38	Felt Kafe	5					5	5						5

Alan çalışmasına başlarken katılımcıların cinsiyet dağılımında eşitlik sağlanmak istenmiş, ancak çalışma esnasında kadın katılımcıların kenti deneyimleme düzeyinin erkek katılımcılara oranla daha düşük olduğu görülmüş ve kamusal mekânlarda karşılaşılan kadınların çalışmaya katılmak istememesi dikkat çekmiştir. Çalışma kapsamında 45 yaş ve üstü kent kullanıcısı kadınlara erişimi sağlayabilmek için kadın toplantılarına katılmış; bu toplantı aracılığıyla her yaş grubundan, kentin çeşitli yerlerinde oturan ve farklı eğitim seviyelerine sahip kadın katılımcılara ulaşılmış ve belleklerinde kalan kentsel mekânlar bu şekilde öğrenilmiştir. Ancak 45 yaş altı kadınların çalışmaya katılmak konusunda bir çekincesi olmadığı, 45 yaş üstü kadınların gençlik dönemlerine kıyasla daha sosyal olabildikleri ve gidecekleri yeri seçme konusunda çevrelerinden daha bağımsız olduğu görülmüştür. 45 yaş üstü kadınların kentsel mekânları kullanımını etkileyen aile baskısı, siyaset ve toplum baskısı gibi etkenlerin 45 yaş altı kadınların kenti deneyimlemesinde çok daha az etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Genç kadın ve erkeğin kent deneyiminde belirgin bir fark görülmesi de 45 yaş üstü kentlilerde bu fark keskin bir şekilde görülmektedir.

Kadın ve erkek arasında temelde bir eşitsizlik unsuru olmayan farklılıklar, toplumlara göre eşitsizlik unsuru olan hiyerarşik farka dönüşebilmektedir. Ataerkil toplumlarda daha çok görülen ve cinsiyet temelli olarak yapılan bu hiyerarşik ayrışma, özel ve kamusal alan kullanımında farklılıklar olarak kenti deneyimleme süresine/biçimine yansımaktadır. Erkeklerin üstün sayıldığı toplumlarda, kadına ve erkeğe atfedilen toplumsal rolleri destekleyici şekilde erkek kamusal alanla, kadın ise özel alanla özdeşleşmiştir. 45 yaş üzeri katılımcıların gençlik dönemlerinde de görülen bu keskin ayırım, günümüzde değişmiş ve 18-25 yaş arası kadın katılımcılarda kamusal alan kullanımının arttığı, özel alan kullanımının azaldığı, erkek ve kadın katılımcıların kullandığı mekânlardaki keskin ayırımın ortadan kalktığı gözlemlenmiştir. Ancak 45 yaş üzeri kadın katılımcılar, görüşmeler esnasında kenti deneyimlerken daha özgür olduğunu "*Gençken istediğim yere gidemezdim, ailem izin vermezdi ama şimdi yaş da geçince kimse karışmıyor tabi.*" şeklinde ifade etse de, tercihen alışkanlıklarını değiştirmedeği ve aileleriyle zaman geçirmek ya da arkadaş toplantıları için özel alanı seçtiği sonucuna ulaşılmıştır. Kent planlamada eşitlikçi yaklaşım, ekonomik, dini, fiziksel veya bedensel, ırksal, cinsiyet ve cinsel yönelime bağlı farklılıkların kentlilerin kenti özgürce deneyimlemesini engellememesi için önemlidir. Cinsiyet eşitlikçi

planlama güvenli mekânları arttırmayı, uygun fiyatlı ulaşım, konut ve kamusal alanlara erişilebilirliği kolaylaştırmayı amaçlamaktadır. Planlamada fiziksel anlamda konut alanı, ticari alan ve hizmet alanı arasında ulaşım kurgusunun zayıflığı kadınları kamusal alandan uzaklaştırmakta ve toplumsal cinsiyet eşitliğinde erkeğe öncelik vermektedir. Bu anlamda, kent içerisinde eğitim, ulaşım, sağlık gibi temel kullanımlar planlanırken erkek, kadın, yetişkin ve çocuk arasında fark gözetmeden kurgulanması gerekmektedir (Kılınç, 2016; Baykan, 2015; Kardam ve Yüksel, 2004).

Çalışma için seçilen yaş gruplarından olan 18-25 ve 26-35 yaş grubu kentin gençler tarafından daha sık kullanılan, günümüzün kent imgesi olan ve geleceğin olası kent belleğinde yer edebilecek kentsel mekânların saptanması amacıyla seçilmiştir. Yapılan görüşmeler sonucu farklı şehirlerden gelen, aileleriyle yaşamayan üniversite öğrencilerinin (ağırlıklı olarak Selçuk Üniversitesi ve Necmettin Erbakan Üniversitesi) nadiren kent merkezine gittiği, kent kullanımının daha çok okul ve ev (ya da yurt) ile sınırlı olduğu, sosyalleşme ihtiyaçlarını karşılamak için alışveriş merkezlerini kullandıkları, buluşmak içinse kentsel-kamusal mekânlar yerine evleri tercih ettikleri; yurtlarda kalan öğrencilerin, üniversite yerleşkesi içerisinde ya da yakınında bulunan kafelerde zaman geçirdiği, gençlerin yoğun olduğu mekânları tercih ettiği öğrenilmiştir. Görüşme esnasında bunun temel sebebinin öğrencilerin ekonomik durumları olduğu katılımcılar tarafından belirtilmiştir. Aileleriyle yaşayan üniversite öğrencilerinin ise (ağırlık olarak KTO Karatay Üniversitesi), günlük yaşam pratiklerinden kopmadıkları, genel olarak kullandıkları kamusal mekânları değiştirmedikleri katılımcılar tarafından dile getirilmiştir.

Hubbard (2008) öğrencileri yerel hizmetlerden faydalanan ancak geçici ikametleri sebebiyle kentle bütünleşmeyi sağlayamayan, sosyal hayatla bağlantılarının korunması ve güçlendirilmesi gereken, toplumun bir parçası olamayan geçici sakinler olarak tanımlarken, öğrencilerin kendilerini topluma ait hissetmemelerinin sebebini ise kentte geçirecekleri zamanın sınırlı olması olarak belirtmektedir. Ayrıca üniversite yerleşkelerinin kentin dışında yer seçimi, yakınlarında öğrenci kullanımı yoğun olan mahallelerin oluşmasına sebep olmakta, geleneksel kent merkezini kullanma ihtiyacının hissedilmemesi gençlerin kentle bütünleşmesini engellemektedir. Üniversite yerleşkesi ve çevresinin, gençlere sunduğu sosyalleşme alanları, zamanının büyük çoğunluğunu okulda geçiren gençlerin mekân pratiğinin önemli bir parçası haline gelmektedir.

Üniversite öğrencilerinin yapmak zorunda olduğu temel harcamalar kent ekonomisi için önemlidir. Konya kentinde yaşayan öğrencilerin sosyo-kültürel ve alışveriş ihtiyaçlarını karşılamak için kullandıkları mekânların başında geleneksel kent dokusunda bulunan ticari birimlerden çok, tüketim kültürünün önemli bir parçası olan alışveriş merkezleri gelmektedir. Burada vurgulanması gerekir ki, alışveriş merkezleri gençlere ev ve okul dışında, arkadaşlarıyla zaman geçirirken fazla para harcamadan çeşitli aktivitelerde bulunabilme imkânı tanıdığı için tercih edilmektedir. Ulaşım tercihleri ele alındığında Bosna Hersek Mahallesi'nde yaşayan gençler okula ulaşmak için yürümeyi, yurttan kalan öğrenciler ve merkeze gitmek isteyen gençler tramvayı kullanmayı tercih etmekteyken Necmettin Erbakan Üniversitesinde okuyan öğrenciler için temel ulaşım aracı otobüs, KTO Karatay Üniversitesinde okuyan öğrencilerin %75 oranında özel araçtır. Gençlerin kente karşı tutumu mekânsal deneyimlerinden doğmaktadır ve gençlerin kenti tanıması için kentin sokaklarını, çarşılarını, meydanlarını deneyimlemesi, kentliyle iletişim kurması ve kent kültürüyle etkileşim halinde olması gerekmektedir (Muğan Akıncı, 2013; İslam ve Tuncer, 2017; Alver, 2015; Alagöz ve Semerci, 2015).

36-45 yaş grubu katılımcılarda çocukluk ve ilk gençlik yılları anılarında kentsel bellek öğelerinin yer ettiği ancak çok güçlü olmadığı görülmektedir. Yapılan görüşmeler sırasında anılarının geçtiği, çocukluk dönemlerinde aileleriyle, gençlik dönemlerinde ise arkadaşlarıyla birlikte gittikleri Mevlana Türbesi'nin önünde bulunan yeşil alan, Alâeddin Çay Bahçesi, Stadyum, Bedesten, Fuar Alanı, Saray Çarşısı, Kent Sineması ve Konya İl Halk Kütüphanesi gibi yapılar ya da mekânların belleklerinde yer ettiği görülmüştür. Günümüzde kenti deneyimleme biçiminin hafta içi ev ve iş, hafta sonuysa ailecek gidebilecekleri alanlar ve alışveriş merkezleriyle sınırlandırıldığı katılımcılar tarafından *“Hafta içi işten arta kalan zamanımı evimde ailemle birlikte geçirmeye özen gösteriyorum, ancak hafta sonları için plan yapabiliyorum ve genelde çocuklarımın isteği doğrultusunda alışveriş merkezine gidiyoruz”* sözleriyle dile getirilmiştir.

46-60, 61-75 ve 75+ yaş gruplarına ait anılar, kentin deneyimlenme süresi göz önünde bulundurulduğunda, kentsel bellekte bulunan mekânsal öğelerin temelini oluşturmakta, kentlinin toplumsal özellikleri ve kentin nasıl deneyimlendiği hakkında bilgi vermektedir. Bu yaş gruplarına ait toplamda 104 katılımcının %52'si Konya

Merkez’de doğmuş-büyümüş, %31’i Konya’nın ilçesinde ya da köyünde doğmuş, 10 yaşından önce Konya’ya yerleşmiş; %17’si ise 10-20 yaş arasında Konya’ya yerleşmiştir. Yaş grubu gözetmeksizin kent kullanıcıları incelendiğinde erkeklerin kenti daha fazla deneyimlediği ve anılarında daha çok kentsel bellek ögesi barındırdığı görülmüştür. Konya’ya sonradan yerleşmiş katılımcıların belleğinde Eski Garaj ve eski otogarın önemli bir yer tuttuğu (katılımcıların %51’i tarafından ilk hatırlanan yerlerden biridir) ve bu alanların belleklerinde kenti temsil eden alanlar olduğu görülmektedir. Erkek katılımcılar iş sahibi olmanın kenti deneyimlemeyi azalttığı “*gençken hep işten eve gidip geliyorduk, çalışmaya başlayana kadar ne gezdiysek o. İşe başladıktan sonra bayramdan bayrama geziyorduk*” sözleriyle; kadınlarda ise kenti deneyimlemeyi arttırdığı “*iş bulana kadar her gittiğim yere babamla ya da erkek kardeşimle giderdim ama iş bulduktan sonra işten arkadaşlarımla kısa süreli de olsa iş çıkışlarında ya da öğle aralarında otururduk*” sözleriyle ifade edilmiştir. Ailelerin siyasi görüşünün, toplum ve aile baskısının, kadınların yaşamını her alanda etkilediği gibi kentin deneyimlenmesinde de etkili olduğu, deneyimlenen kent mekânlarını seçme özgürlüğü konusunda kadınları kısıtladığı katılımcı tarafından vurgulanırken, 49 yaşında ilkökul mezunu bir kadın katılımcı “*evlenene kadar bir yere giderken babam ya da erkek kardeşimle dışarı çıkabilirdim. Tek başıma okula bile gitmemi istemezlerdi zaten ilkökoldan sonra okutmadılar. Onlardan biri gelmezse gitmek istediğim yere gidemezdim, göndermezlerdi*” sözleriyle kenti deneyimlerken erkek aile bireylerine bağımlı olduğunu dile getirmiştir. Bu anlamda ağırlıklı olarak kadınların gençlik dönemlerinde kentin kamusal alanlarını deneyimlerken birilerine bağımlı olduğu ve kenti aile bireyleri ya da eşleriyle deneyimlediği saptanmıştır.

Katılımcılara zihin haritası çizdirilmemiştir ancak yapılan derinlemesine görüşmeler sonucunda bellek ögelerine sahip Konya Kenti’nin katılımcıların zihninde; Alâeddin, Anıt, Mevlana, Bedesten ve Meram olmak üzere 5 ayrı bölgeye ayrıldığı görülmüştür (Şekil 6.8.). Alâeddin bölgesi iki katlı kerpiçten yapılmış konut alanları, Alâeddin Tepesi, Fuar Alanı, ve Zafer Çay Bahçesiyle; Anıt bölgesi Stadyum, Muhacir Pazarı ve bölgede bulunan kamusal mekânlarla; Mevlana bölgesi Mevlana Türbesi ve yeşil alanı, Sultan Selim Cami ve Üçler Mezarlığıyla; Bedesten bölgesi tarihi Bedesten, Saray Çarşısı, Kapu Cami ve Aziziye Camiyle; Meram Bölgesi ise Tavusbaba Türbesi,

çay evi ve piknik alanıyla bellekte imgenlenmiştir. Bölgeler içerisinde günlük yaşamın bir parçası haline gelmiş simgesel yapılar bulunmaktadır.

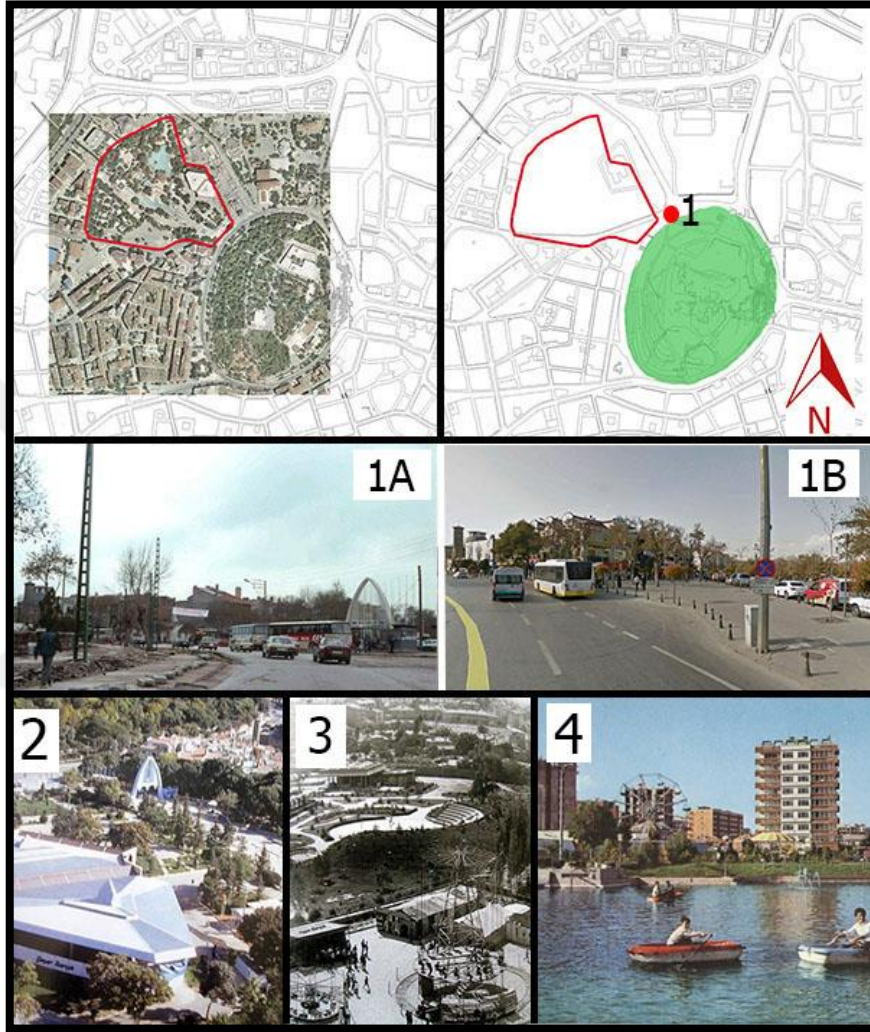
Şekil 6. 8.: Bellek Öğelerine Göre Yapılan Bölgeleme (Derinlemesine Görüşmeler)

4.2.1. Alâeddin Bölgesi

Katılımcılar tarafından en çok vurgulanan Alâeddin Bölgesi, Alâeddin Tepesi, Fuar Alanı, Fuar Alanı'nın içerisinde bulunan Dedebahçesi Çay Evi ve lunapark, Zafer Çay Bahçesi, Çamlıca Pastanesi, Selimiyeoğlu Fırın, eski Belediye Binası, eski adliye binası, Kibrit Apartmanı, Kız Muallim Mektebi, Muallimler Birliği, Karma Ortaokulu, Arapoğlu Makası, Açık hava sineması, Saray Sineması, Ferah Sineması, Şahin Sineması, Hacı Veli Kahvehanesi, Tatar Yaşar'ın Yeri, Teksas Gazinosu, Torrance Gazinosu'ndan ve çevrede bulunan iki katlı kerpiç evleriyle belleklerde yer etmiştir.

Gençliklerinde aileleriyle ve arkadaşlarıyla zaman geçirmek için gelinen, kentin en büyük yeşil alanlarından biri olan Alâeddin Tepesi, Konyalıların belleğinde önemli yer tutmuş yeşil alanlardan biridir. Höyük, 1982 yılında kentsel, arkeolojik ve doğal sit alanı ilan edilmiştir. Höyüğün kuzeyinde bulunan Kılıçarslan Köşkü Anadolu Selçukluları döneminde yapılmış, etrafı içkale surlarının bir parçası olarak günümüze kadar ulaşmıştır (Özcan ve Yenice 2008; Önge, 2015; Anonim-d, 2019). 2015 yılında üzerindeki korugan Alâeddin Tepesi Çevre Düzenlemesiyle birlikte kaldırılmış, kerpiç yapının zedelenen kısımları soyut bir canlandırma olacak şekilde yeniden inşa edilmiştir (Akkaya ve Dönmez, 2018). Üzerinde Anadolu Selçuklularına ait Alâeddin Cami,

Selçuklu Sultanlarının kabirlerinin olduğu Sultanlar Türbesi, çay bahçesi, nikâh salonu ve otopark bulunan alana (Tapur 2009; Uz ve Doğan, 2010) 2018 yılında Orduevi'nin kaldırıldığı kısma yapılması planlanan arkeolojik park da dâhil edilecektir (Anonim-a, 2015; Anonim-b, 2015).

Şekil 6.9.: Fuar Alanı (Şen, 2018; Sinop 2018; Google Earth haritaları üzerinden geliştirilmiştir.)

Fuar alanı (Şekil 6.9.), içerisinde bulunan Dedebahçesi Çay Evi, giriş kapısı ve lunaparkla birlikte belleklerde yer etmiştir ve ailece çıkılan gezilerde tercih edilmiş bu alan, içerisinde bulundurduğu lunapark sayesinde çocukluk anılarının önemli bir mekânsal ögesi olmuştur. Kentte düzenlenen fuar ve festivallere ev sahipliği yapan Fuar Alanı, ailelerle birlikte geçirilen zamanların bir parçası haline gelmiştir. 47 yaşında bir katılımcı tarafından “çocukluğuma dair en net hatırladığım anıların geçtiği yer Fuar alanındaki lunaparktır. Beni evden tek başıma çıkartmazlardı. Bayramlarda babam bizi

Fuar'ın içindeki lunaparka götürürdü. Orası benim çocukluğum gibiydi” sözleriyle hatırlanan bu alan, katılımcıların çocukluk anılarının ilk hatırlanan mekânsal ögesidir. 17. yüzyıldan kalma Selçukluların önemli bahçelerinden biri olan Dedebahçesi Çay Evi ve gençliklerinde kent deneyimlemek için başka bireylere bağlı olan kadın katılımcıların ilk hatırladıkları yerlerden biri olan lunapark katılımcıların hatıralarında önemli bir yere sahiptir. (Şekil 6.9). 1965 Planında belirlenen, 1970 yılında açılan Fuar Alanı, 2008 yılında Eski Adliye Binası ve Çevresi Dönüşüm Projesi kapsamında Kültür Park'a dönüştürülmesiyle içerisindeki lunapark kaldırılmış (Anonim-a 2008; Anonim-b, 2008), çay bahçesi ise korunarak günümüze ulaşmıştır (Doğan, 2005).

Şekil 6.10.: Alâeddin Bölgesi Bellek Ögeleri (Şen, 2018; Anonim-a, 2008; Ataberk ve kişisel arşiv fotoğrafları üzerinden geliştirilmiştir.)

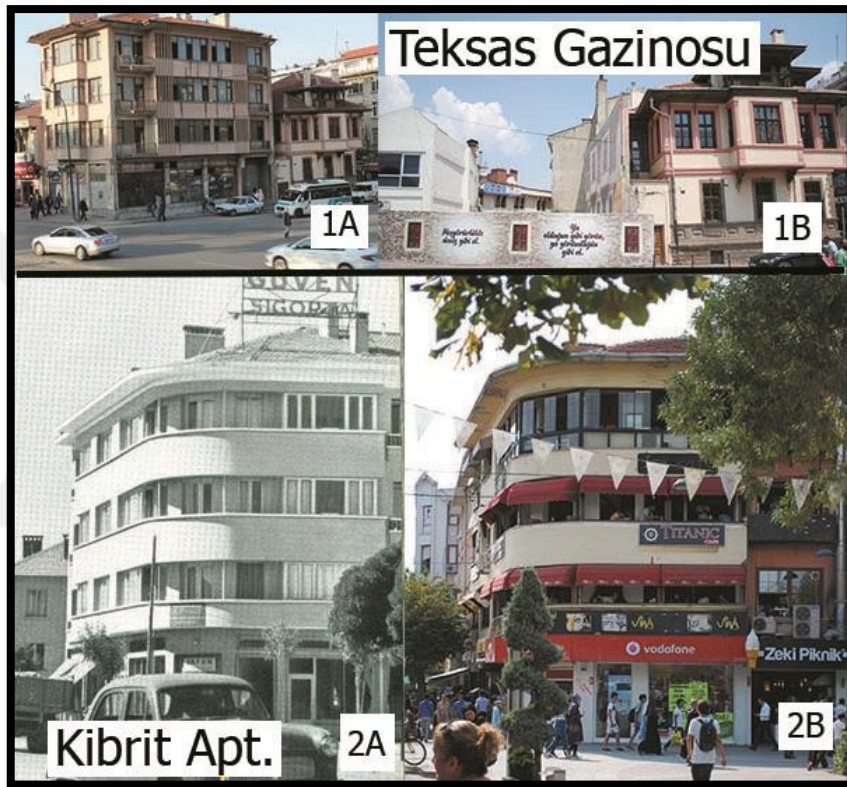
Kız Muallim Mektebi, Karma Ortaokulu, eski Belediye Binası, Muallimler Birliği ve eski Adliye Binası bölge içerisinde akıllarda kalan kamusal binalardır. 1924 yılında kullanılmaya başlayan (Karpuz, 2009), 2017-2019 yılları arasında Konya Teknik

Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi olarak kullanılan Kız Muallim Mektebi, öğretmen okulu olmasının yansira, memuriyet için yapılan sınavlara ev sahipliği yapmasıyla da belleklerde yer tutmuştur. Günümüzde Türkiye İş Bankası'nın bulunduğu yerde olan, (1956 yılına kadar belediye binası olarak kullanılan Yusuf Şar'ın konağının yıkılmasıyla yerine yapılan) belleklerde yer tutmuş ve 1986 yılına kadar belediye binası olarak kullanılan eski Belediye Sarayı (Şekil 6.11.)(Civelekoğlu, 2017); 1920'li yıllarda kaldırılan atlı tramvayların önünde makas değiştirdiği Arapoğlu Kosti'nin Konağından adını alan Arapoğlu Makası (Şekil 6.10.) (Çelik 2014; Anonim-a, 2012), Eski Adliye Binası Dönüşüm Projesi kapsamında yıkılan ve yerine Kılıçaslan Meydanı yapılan adliye binası (Anonim-c, 2008) ve Muallimler Birliği günümüzde yaşamayan, ancak bugün bile adres tariflerinde referans verilen kamusal yapı ve mekânlardandır.

Şekil 6.11.: Tarihsel Süreç İçerisinde Belediye Binası (Civelekoğlu, 2017; Anonim-a, 2018 ve kişisel arşiv fotoğrafları üzerinden geliştirilmiştir)

2 katlı kerpiç evleriyle hatırlanan Alaeddin Bölgesinde, 1950’li yıllarda inşa edilmiş Konya’nın ilk çok katlı binası olan Kibrit Apartmanı, yapıldığı zamanlarda kentlinin ilgisini çekmiş, bu ilgi derinlemesine görüşmeler sırasında “Kibrit Apartmanına baktığın zaman şapkan düşerdi” sözleriyle ifade edilmiştir (Şekil 6.12). Bugün Camlı Köşk’ün bulunduğu alanda yer alan Zafer Çay Bahçesi, daha büyük yeşil alanıyla hatırlanırken, yine Zafer’de bulunan Çamlıca Pastanesi kadın katılımcıların hatıralarında önemli bir yer tutmaktadır.

Şekil 6.12: Teksas Gazinosu ve Kibrit Apartmanı (Anonim-b, 2018; Anonim-b, 2012)

Derinlemesine görüşmelerde sinemaların katılımcıların zihninde yer eden başlıca sosyal aktivite mekânı olduğu belirlenmiştir. Açık hava Sineması olarak hatırlanan ve asıl adının Tefik Ceylani’nin Yazlık Sineması olduğu bilinen sinema, eski orduevinin güneyinde Alaeddin Caddesi’nin üzerinde bulunan Saray Sineması katılımcıların birçoğu tarafından hatırlanan başlıca sinemalarken, Ferah Sineması ve Şahin Sineması da belleklerde yer tutmuştur. Erkek katılımcıların zihninde yer tutan kahvehanelerden Tatar Yaşar’ın Yeri’nde bugün Rampalı Çarşı, Hacı Veli Kahvehanesi’nin yerinde Terziler İş Hanı bulunmaktadır. Belleklerde yer alan, ilk olarak Eski Türbe Caddesinde bulunan 18. yüzyıldan kalma Selimiye Taş Ekmek Fırını günümüzde Kültür Park’ın

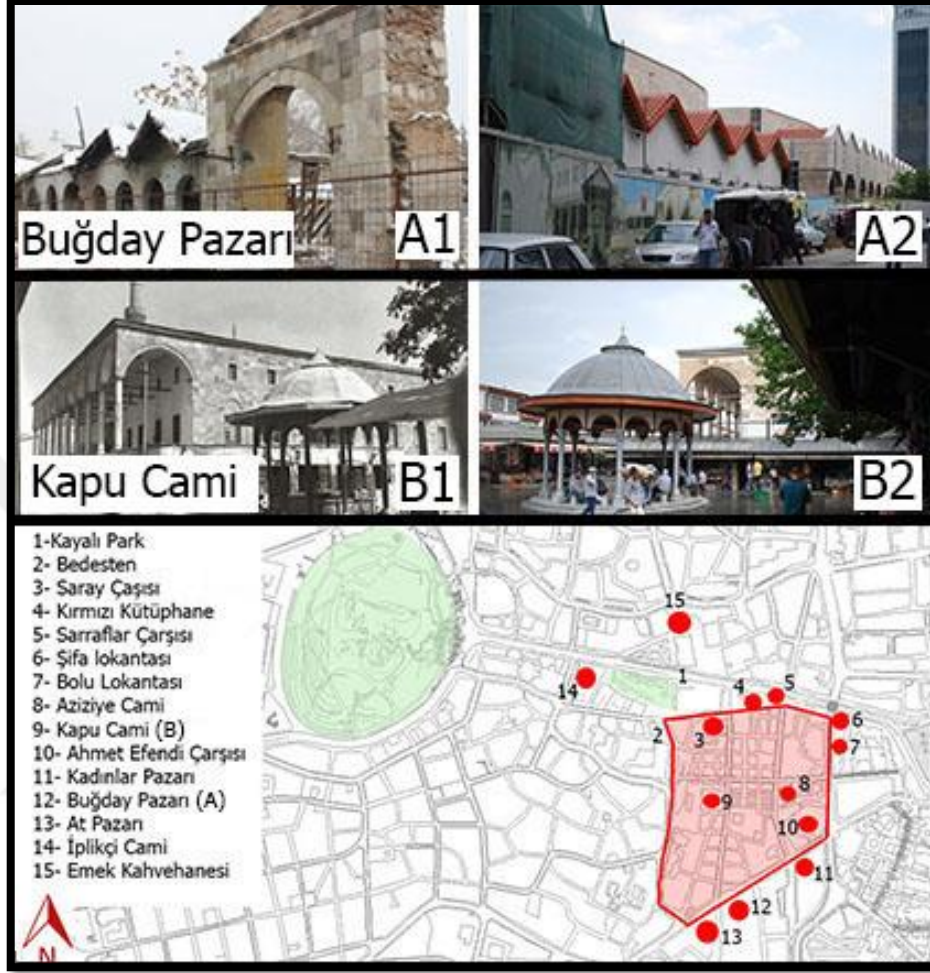
içerisinde yer almaktadır. Kent Merkezinden kalkan otobüs duraklarının yanında bulunan Teksas Gazinosu, 2018 yılında kamulaştırılmış ve döneminin belediye başkanının ifadesiyle “kent hafızasını tazeleyeceği” düşünülerek yıkılmıştır (Şekil 6.12.) (Anonim-b, 2018).

4.2.2. Bedesten Bölgesi

Kayalı Park, Bedesten Çarşısı, Saray Çarşısı, Ahmet Efendi Çarşısı, Kadınlar Pazarı, Buğday Pazarı, At Pazarı, Sarraflar Yeraltı Çarşısı, Kırmızı Kütüphane, Kapu Cami, Aziziye Cami, İplikçi Cami, Bolu Lokantası, Şifa Lokantası, Konyalı Şerife'nin Yeri, Emek Kahvehanesi ve Özler Mağazası bu bölgede hafızada kalan yapı ve mekânlardandır (Şekil 6.13.).

Bölgede yapılan sağlıklılaştırma projesinden sonra alanın değişmesi, yolların ve ticari birimlerin yenilenmesinin ardından tekrar kullanılmaya başlayan ve belleklerde önemli bir yere sahip Bedesten, içerisinde birçok dükkân barındıran tarihi bir çarşıdır. Tarihinde iki büyük yangın geçiren çarşı, içerisinde Konya Bedesteni olarak adlandırılan dokuz kubbeli yapı yıkılsa da çevresinde gelişen ticaret alanları günümüze ulaşabilmiştir (Özdoğan, 2016; Karataşer, 2017; Muşmal, 2008; Öcal, 2006). 2014 yılında yeniden projelendirilerek yapımına başlanan Buğday Pazarı (Anonim, 2007), Konya Ovasında yetiştirilen buğdayların satışının yoğunlukta olduğu; günümüzde Melike Hatun Çarşısı içerisinde kurulan, adını kadın pazar esnafından almış Kadınlar Pazarı (Uysal 2010), erzak alışverişinin yapıldığı belleklerde yer tutan semt pazarlarıdır. Ticarethanelerin yoğunlaştığı bu bölgede bulunan belleklerde kalmış tek yeşil alan Mevlana Caddesi üzerindeki Kayalı Park'tır. Kentlilerin belleğinde kalan erzak ve kıyafet gibi ihtiyaçlarını karşılamak için gittiği alanlar, tarihi Konya Bedesteni, Saray Çarşısı, Ahmet Efendi Çarşısı, Buğday Pazarı, At Pazarı, Kırmızı Kütüphane, Kadınlar Pazarı ve Sarraflar Yeraltı Çarşısı bu bölgede bulunmaktadır. Kıyafet ve düğün alışverişi için tercih edilen Konya Bedesteni ve içerisinde bulunan Saray Çarşısı birçok kentli tarafından kullanılan, belleklerde yer eden önemli hizmet yapıları ve alanlarındandır. Saray Çarşısı içerisinde bulunan Özler Mağazası kadınların belleğinde adıyla hatırlanan bir kıyafet mağazasıdır. Bir dönem alanda yaşanan köhneleşme nedeniyle katılımcılar tarafından tercih edilmediği, “Gençliğimde her şeyi Bedesten'den

alırdık, sonra bir ara içeri girmez olduk, belediye buraları yeniledikten sonra yeniden Bedesten'e gitmeye başladık” sözleriyle anlatılmıştır.

Şekil 6.13: Bedesten ve Yakın Çevresi Bellek Öğeleri-1 (Anonim-c, 2015; Anonim-a ve kişisel arşiv fotoğrafları üzerinden geliştirilmiştir.)

Bedesten içerisinde bulunan, ramazan ayında ve cuma günleri yoğun olarak kullanılan tarihi Kapu Cami, Aziziye Cami, İplikçi Cami ve Emek Kahvehanesi kenti deneyimleyen erkek katılımcıların belleğinde yer etmiştir. Günümüze ulaşabilmiş Şifa Lokantası ve Bolu Lokantası; öte yandan günümüze kadar ulaşamamış, Ramazan ayında yemek çıkartmasıyla bilinen Konyalı Şerife'nin Yeri ve Kırmızı Kütüphane adlı Hükümet Meydanı'nda bulunan kırtasiyenin kadın katılımcıların belleğinde yer tuttuğu görülmüştür.

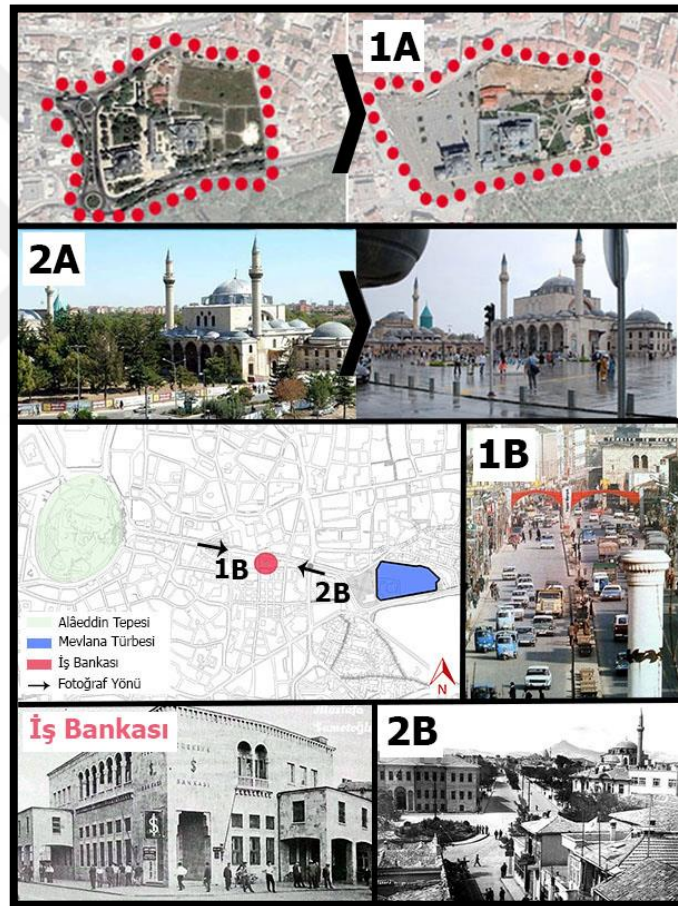
Şekil 6.14: Bedesten Bellek Ögeleri-2 (Anonim-c, 2018; Anonim-b; Anonim-c; Cambaz, 2009 ve kişisel arşiv fotoğrafları üzerinden geliştirilmiştir.

4.2.3. Mevlana Bölgesi

Mevlana Külliyesi Bölgesi olarak tanımlanan alanda, katılımcıların hatıralarıyla bütünleşmiş Mevlana Müzesi ve önünde bulunan yeşil alan, Sultan Selim Cami, Hacı Veyis Cami, Üzüm Pazarı, Fenni Fırın ve eski Konya İl Halk Kütüphanesi bulunmaktadır.

Konya Kenti'nin simgesi haline gelmiş, Konya'yı Mevlevilik için önemli bir merkez haline getiren Mevlana Külliyesi 1200'lü yıllardan bugüne kadar gelmiş (Alkan

1994; Bakırcı, 2007) kentin önemli mekânlarından ve belleklerde önünde bulunan yeşil alanla birlikte yer tutmuştur. Türbe için birçok çalışma yapılmış, yapılan bu çalışmalardan çevresi de etkilenmiş Alâeddin Tepesi'nden bakıldığında türbe görüntüsünü kesen hiçbir yapının olmaması amacıyla Mevlana Caddesi üzerinde bulunan eski İş Bankası binası yıkılmış, 2012 yılında yine aynı amaçla türbe önünde bulunan açık yeşil alan içerisindeki ağaçlar taşınmış ve alan 40.000 kişilik bir meydan olacağı iddiası ile sert zemin haline dönüştürülmüştür (Yıldız, 2012) (Şekil 6.15.). 2012 yılı öncesindeki haliyle Türbe önünde bulunan açık yeşil alan, cinsiyet fark etmeksizin en sık hatırlanan yeşil alanlardan birisidir.

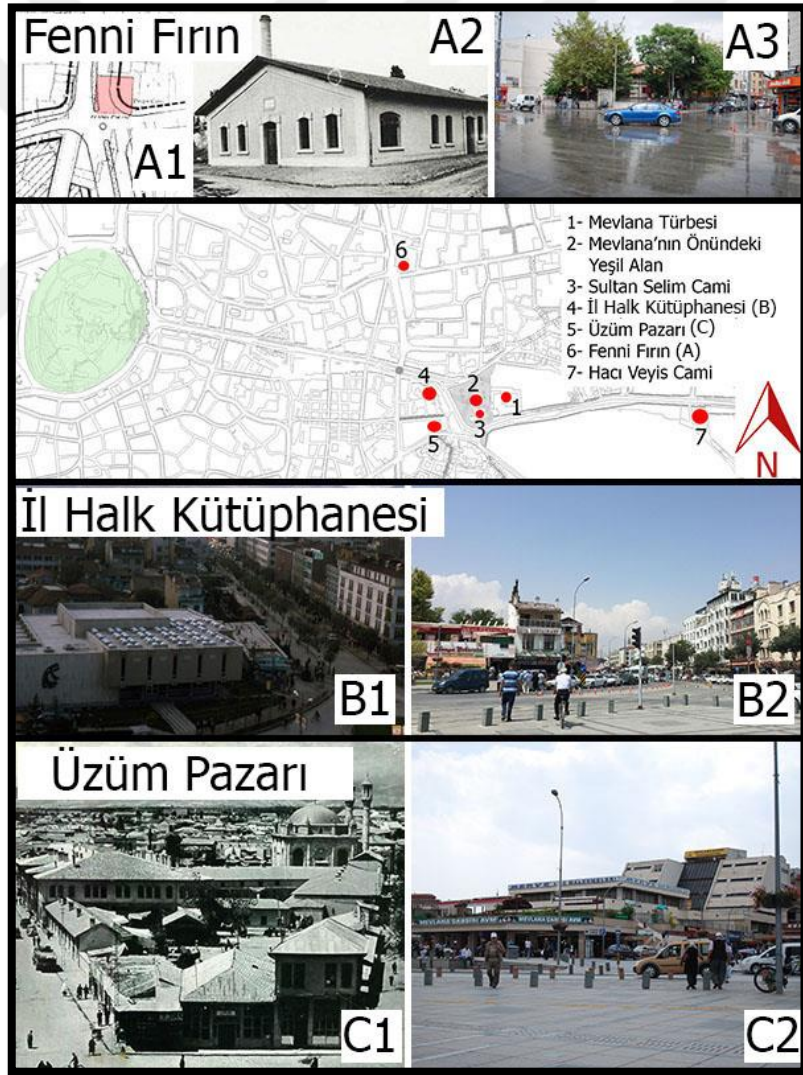

Şekil 6.15.: Mevlana ve Çevresinin Değişimi (Anonim-d; Barışık, 2016; Anonim-a, 2019; Google Earth haritaları ve kişisel arşiv fotoğrafları üzerinden geliştirilmiştir.

Sultan Selim Cami, Mevlana Külliyesi'nin yanında, Hacı Veyis Cami ise Üçler Mezarlığı'nın içerisinde bulunan ve erkek katılımcılar tarafından hatırlanan yapılardır. Yapılan görüşmelerde Sultan Selim Cami'nin kullanım yoğunluğunun, Mevlana Müzesi'nin önündeki yeşil alan meydana çevrilmeden önce daha fazla olduğu, Kapu

Cami'nin çevresinde görüşülen 62 yaşında bir erkek katılımcı tarafından “*Mevlana'nın önünde ağaçlar varken namaza oraya giderdim, namazdan sonra arkadaşlarla serinlikte otururduk. Yazın bile çok sıcak olmazdı ama ağaçlar kesildikten sonra gitmez oldum.*” sözleriyle dile getirildiği gibi birçok erkek katılımcı tarafından da vurgulanmıştır.

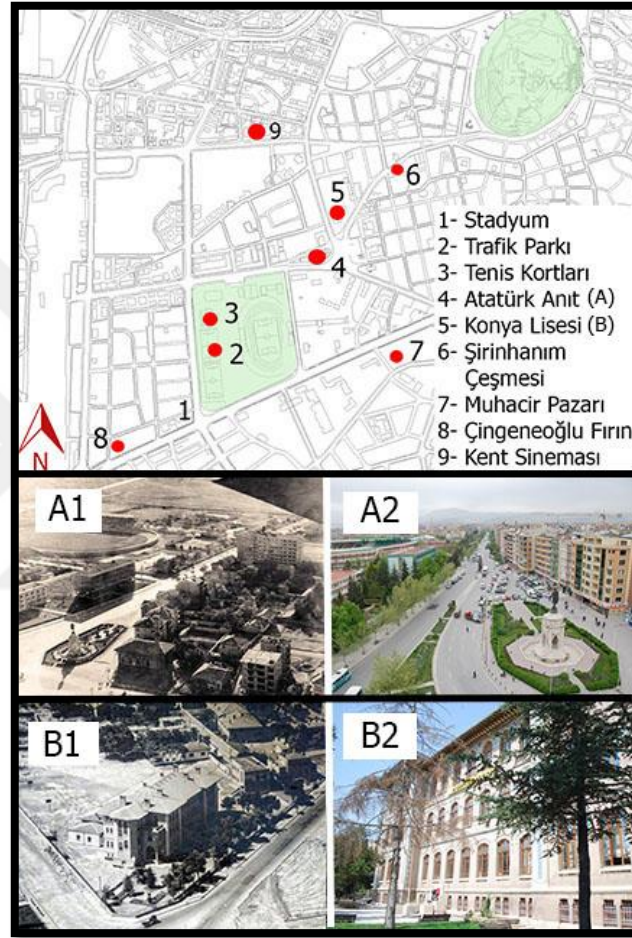
Bugünkü Mevlana Çarşısı sınırları içerisinde kalan semt pazarlarından biri Üzüm Pazarı; halk arasında hızlı ekmek çıkarmasıyla ünlü, 1985 yılında yol genişletme çalışmasıyla yıkılmasına (Karpuz, 2009) rağmen hala yol tarifi verilirken referans gösterilen Fenni Fırın ve Mevlana Müzesi'nin Karşısında bulunan eski Konya İl Halk Kütüphanesi bölgedeki diğer bellek öğeleridir (Şekil 6.16.).

Şekil 6.16.: Mevlana Bölgesi Bellek Öğeleri (Karpuz, 2009; Anonim-b 2019; Google Earth haritaları ve kişisel arşiv fotoğrafları üzerinden geliştirilmiştir.)

4.2.4. Anıt Bölgesi

Bellek öğelerinden Atatürk Anıtı, Stadyum ve içerisinde bulunan Tenis Kortları, Trafik Parkı, İstasyon Aile Çay Bahçesi, Konya Lisesi, Muhacir Pazarı, Kent Sineması, Çingeneoğlu Fırın, Şirin Hanım Çeşmesi ve Çağlar Pastanesi bu bölgede bulunmaktadır (Şekil 6.17.).

Şekil 6.17.: Anıt Bölgesi Bellek Öğeleri (Barışık, 2018; Sinop, 2019; Anonim-d, 2015)

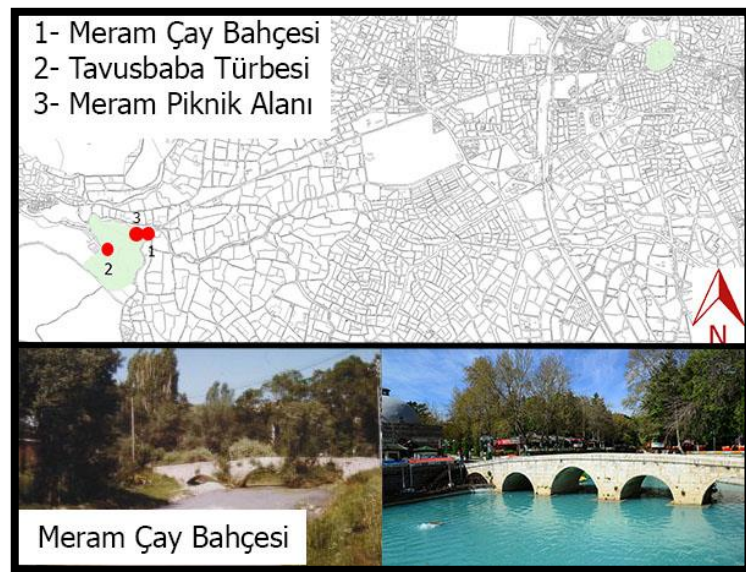
Adres tariflerinde referans olarak kullanılan Atatürk Anıtı, 1926 yılında tamamlanmış, şehrin girişi olarak düşünüldüğü için sergilenmek üzere bu yer seçilmiştir. Atatürk Stadyumu içerisinde bulunan Trafik Parkı çocuklara trafik kurallarını öğretmek için, tenis kortlarıysa çocukları spora teşvik etmek için aileler tarafından kullanılan ve bellekte yer eden mekânlardır (Yenice ve Dülgerler, 2008). Günümüzde stadyum alanını Millet Bahçesi'ne çevirmek için çalışmalar başlamış ve içerisindeki diğer alanlar da korunamamıştır (Anonim-d, 2018). Günlük yaşamlarında

sosyal hayata çok fazla dâhil olamayan kadınlar tarafından da kullanılan İstasyon Aile Çay Bahçesi ise belleklerde alanda düzenlenen kadın matineleriyle yer etmiştir. Bugünkü SGK'nın yerinde bulunan Kent Sineması da bölgede bulunan önemli bellek öğelerindedir.

Konya (Gazi) Lisesi bir dönem yatılı erkek lisesi olmasına rağmen katılımcı kadınların belleğinde de erkek kardeşlerini ziyarete gelmeleri dolayısıyla yer etmiştir. Kentlinin erzak ihtiyacını karşılamasının yanı sıra içerisinde erzak dışında ürünler de satıldığı için birçok kişi tarafından kullanılan kentin en büyük semt pazarı Muhacir Pazarı da bu bölgede yer almaktadır.

4.2.5. Meram Bölgesi

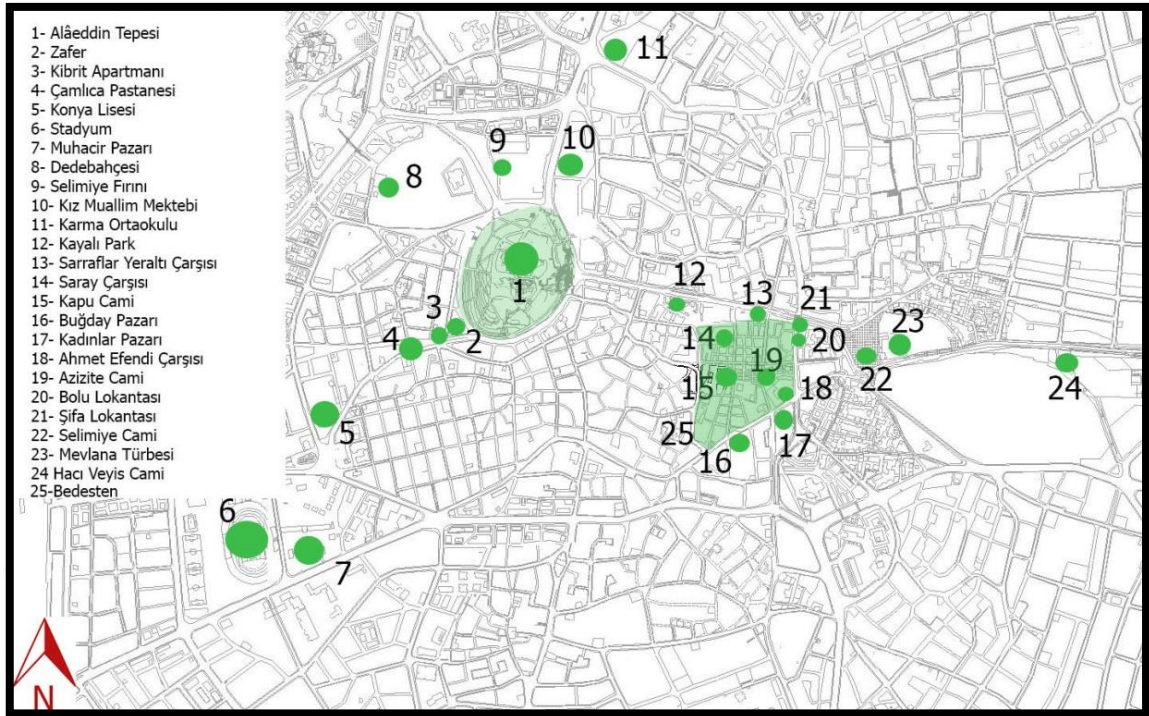
Meram Bölgesi belleklerde piknik alanı, Tavusbaba Türbesi ve Meram köprüsü etrafındaki çay bahçesiyle yer etmiştir (Şekil 6.18). Çay Bahçesi ve piknik alanının merkeze uzaklığı sebebiyle özel günlerde ailelerce tercih edildiği, 1950'li yıllarda ulaşımın Alaeddin tepesinin güneyinden kalkan at arabaları ya da köroklü arabalarla sağlandığı *“Meram buralara (merkeze) uzak, eskiden şimdiki gibi otobüste olmadığı için her zaman gidemezdik. Ama Zafer Çay Bahçesi'nin oradan at arabaları ya da 3 tekerlekli arabalar vardı, bayramlarda, tatillerde ailece pikniğe giderdik.”* sözleriyle katılımcılar tarafından ifade edilmiştir.

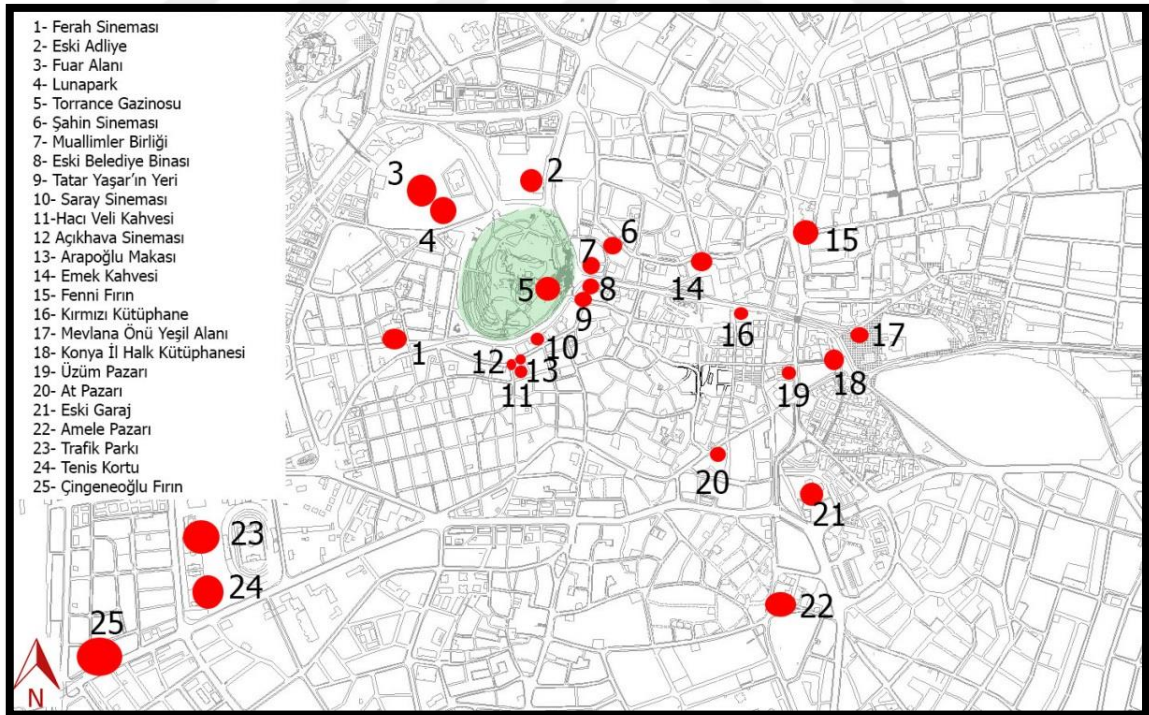
Şekil 6.18.: Meram Bölgesi Bellek Öğeleri (Seven, 2007; Doğan, 2014)

Görüşmeler esnasında öğrenilen bilgiler doğrultusunda kentteki yeşil alanlar, birçok kentlinin zaman geçirdiği, gündelik yaşamları içerisinde dinlenmek için durduğu ve aktif olarak kullandığı alanlar olarak tespit edilmiştir. Birçok anının parçası haline gelmiş yeşil alanlar kentlilerin belleğinde önemli bir yer tutmaktadır. Günümüzde yaygınlaşan tüketim kültürünün bir yansıması olan alışveriş merkezleri yerine kentlilerin hâlâ kıyafet için Bedesten ve çevresindeki “dükkânları”; erzak alışverişi için semt pazarlarını kullandıkları, gençlik hatıralarında yoğun olarak yer tutan mekânlardan kopmak istemedikleri katılımcılar tarafından belirtilmiştir. Günümüze ulaşamayan ancak belleklerde yer tutmuş mekânların hâlâ adres tarifi verirken kullanıldığı, çalışmalar sırasında günlük yaşam pratiklerini tarif ederken anlatımlarında yer ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Kentte yaşanan mekânsal değişimlerin katılımcıların kent kullanımını etkilediği ve bu değişimlerin kentli tarafından benimsenmemesi nedeniyle, kentteki bazı mekânların kullanım yoğunluğunun bu durumdan etkilendiği saptanmıştır.

Derinlemesine görüşmeler esnasında katılımcıların anılarının geçtiği yerler ya da bir yeri başka bir yer üzerinden tariflerken kullandığı mekânlar kaydedilmiştir. Katılımcıların hatıralarının bir parçası haline gelmiş, kent merkezinde bulunan ve günümüzde de var olan (Şekil 6.19.) birçok mekânsal ögenin hâlâ katılımcıların günlük yaşam pratiklerinin bir parçası olduğu görülmüştür. Belleklerde bulunan ancak Konya Kenti'nin tarihsel süreç içinde yaşadığı mekânsal değişimler ve tüketim kültürünün yaygınlaşması sonucu birçok mekânın yitimi de söz konusudur (Şekil 6.20.). Fuar Alanı, eski belediye binası ve eski adliye binası gibi bellek öğelerinin yerini farklı mekânsal öğeler almasına rağmen, katılımcıların yer tarif ederken hatıralarındaki mekânsal öğeleri kullanması dikkat çekmiştir.

Şekil 6.19.: Kent Belleğinde Yer Eden ve Günümüzde Yaşayan/Ayakta Olan Yapılar/Mekanlar

Şekil 6.20.: Kent Belleğinde Yer Eden ve Günümüzde yaşamayan/ayakta olmayan yapılar/mekanlar

5. SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Kentler ev sahipliği yaptıkları topluluklarla birlikte büyüyen ve gelişen canlı alanlardır. Her bireyin kentle kurduğu iletişim sahip olduğu bireysel özelliklere ya da ait olduğu toplulukların özelliklerine göre farklılaşmakta, bu da kente yüklenen anlamları değiştirmektedir. Bireyler ait oldukları toplumun amaçlarını kendi önceliklerinin önünde tutarak toplumların karakteristik özelliklerini taşımaktadırlar. Bireyin ait olduğu toplumla kurduğu ilişki ise kolektif belleği oluşturmaktadır. Günlük yaşam pratiklerini içeren bireysel bellekte ve ait olduğu toplumlarla birlikte yaşanan ya da kuşaklar boyu aktarılagelmiş hatıraların bütünü olan kolektif bellekteki soyut hatıralar mekânla özdeşleşerek hatırlanması da kentsel belleği oluşturmaktadır.

Birçok farklı bilimsel disiplinin ortak konusu olan kentler, tarihsel süreç içerisinde insanlarla sürekli etkileşim halinde olduğu için ev sahipliği yaptığı medeniyetlerden izler taşımaktadırlar. Bu süreçte gelişen teknoloji ve insan nüfusunun artışı kentlerin değişimini kaçınılmaz hale getirmektedir. Kentlerin gelişim sürecinde yapılan planların getirdiği mekânsal değişim kenti fiziksel olarak etkilerken, kentli üzerinde de etkiler yaratmaktadır. Bu açıdan anılarda yer etmiş ve kentsel belleği oluşturan kentsel mekânların korunması, kentlinin yaşadığı yere kendini ait hissetmesi için en önemli etkidir. Kentsel mekânlara yapılan müdahalelerde, geçmişle bağın sağlanacağı kentin nirengi noktası haline gelmiş mekânların sürekliliğinin sağlanması, kentlinin geçmiş ve bugün arasında bağ kurmasına yardım ederek kentle olan ilişkisini güçlendirmektedir.

Kent belleği bağlamında ele alınan bu çalışmada kentsel bellekle ilgili gerekli tanımlara değinilmiş, daha önce bu alanda verilen örnekler incelenmiş, kentin tarihi ve planlama süreci hakkında bilgi verilmiştir. Saha araştırması kapsamında sözlü tarih yöntemi kullanılarak, rastgele örneklem seçimi ve derinlemesine görüşmelerle bireylerin anılarında kalan mekânlar öğrenilmiş, Konya Kenti'nin bellek öğeleri belirlenmeye çalışılmıştır. Kişilerin mekânla kurduğu bağ ve mekâna yüklediği anlam örnek alan üzerinden değerlendirilerek, kentin fiziksel ve kültürel değişimine etki eden unsurların belleğe etkisi incelenmiştir. Örneklem seçimi için kentte sekiz farklı alan (Kent Merkezi, Üniversite Yerleşkeleri, Otogar ve çevresi, Yaka Meram Mahallesi,

Karatay Belediyesi'nin çevresi ve Kerkük Caddesi) belirlenmiş ve kentlilerle buralarda görüşülerek, çocukluklarına dair anıları anlatmaları istenmiş, 174 kentliden edinilen bilgiler yaş, cinsiyet, meslek ve Konya'da yaşanan süre bilgileriyle birlikte not edilmiştir. Görüşmeler sırasında mekânsal çerçeveden uzaklaşmamak için, buluşma ve toplanma yerleri, erzak kıyafet alışverişlerinin yapıldığı yerler, aileyle ya da arkadaşlarla zaman geçirilen yerler, özel günler için alışveriş yapılan mekânlar, tatil ya da bayram günlerinde vakit geçirilen kamusal mekânları hatırlatacak sorular belirlenmiş ve görüşme yapılan kişilere yönlendirilmiştir. Saha çalışması sırasında kadınların çalışmaya katılma konusunda çekince belirtmesi ya da isteksiz davranması nedeniyle kadınlara ulaşabilmek için yaş ve meslek açısından heterojen dağılıma sahip, Konya'nın farklı yerlerinde yaşayan kadınlarla iki toplantıda bir araya gelinmiştir. Çalışma esnasında yapılan görüşmeler göstermiştir ki, kent deneyimi yaşa, cinsiyete ve ekonomik duruma göre farklılık göstermekteyken, toplumsal yapı, aile yapısı ve siyaset gibi etmenler de kişilerin kent deneyimleme biçimini etkilemektedir.

Çalışma kapsamında kişilerin belleklerinde yer eden unsurları saptamak amacıyla yapılan derinlemesine görüşmelerde önemli sonuçlara ulaşılmıştır. Bunlardan ilki kentte bulunan açık yeşil alanların hem birer buluşma ve dağılma mekânı, hem de günlük yaşamın bir parçası olmasıdır. Buna karşın bu alanlarda yapılan açık alan düzenlemelerinin benimsenmediği birçok kentli tarafından dile getirilmiştir. Sözelimi Mevlana Türbesi'nin önünde bulunan açık yeşil alanın sert zemine dönüştürülmesi bunun en belirgin örneğidir. Bu dönüşüm Sultan Selim Cami'nin kullanım oranını da etkilemiş, yeşil alan dönüştürülmeden önce Sultan Selim Cami'nin daha çok tercih edildiği görüşme yapılan erkekler tarafından vurgulanmıştır. Görüşmeye katılan birçok kadın ve erkek tarafından hatırlanan Bedesten bölgesinde yapılan sağlıklaştırma çalışmalarıysa alanın kullanım yoğunluğunu arttırmış, söz konusu düzenleme bir dönem alanda yaşanan güvenlik sorunları sebebiyle Bedesten bölgesine gitmeyen kent sakinlerinin tekrar Bedesten'i kullanımını sağlamıştır. Kente sonradan yerleşen bireylerin zihninde Eski Garaj ya da eski otogar kenti simgeleyen bir bellek ögesiye, Konya'da doğmuş büyümüş bireylerin zihninde yer etmemiştir.

Çalışmaya ilişkin bir diğer önemli bulgu ise görüşülen kadınların belleklerinde yer eden bazı yerleri/binaları aile bireyleriyle özdeşleştirmiş olmasıdır. Kadın katılımcıların zihninde bir dönem sadece erkeklerin eğitim gördüğü Konya (Gazi) Lisesi

erkek kardeşlerle; Trafik Parkı, Atatürk Stadyumu, Tenis Kortları, İl Halk Kütüphanesi ve Kırmızı Kütüphane adıyla bilinen kırtasiyeyse çocukları ya da kardeşlerle özdeşleştirilmiştir.

Saha çalışmasının bulgularından biri de, Kapu Cami, Aziziye Cami, Sultan Selim Cami gibi yapılar sadece çalışmaya katılan erkekler tarafından vurgulanmışken; Adese, Sarraflar ve Özler Mağazası'nın sadece kadınlar tarafından vurgulanmış olmasıdır. 45 yaş üzeri kadınların kenti gençliklerinde aile, toplum gibi nedenlerle yeterince deneyimleyemediği, iş hayatına katılmanın ya da evlenmenin ardından kenti daha rahat deneyimlediği, iş çıkışlarında ya da öğle aralarında kısa süreli de olsa istedikleri gibi kenti deneyimledikleri görüşme yapılan kadınlar tarafından belirtilmiştir. Sınırlı kent deneyimi bellekte kalan mekânları etkilemiş, Kent Sineması, Saray Sineması, Açık hava Sineması ve Lunapark gibi mekânların/yapıların görüşme yapılan kadınların belleğinde daha yüksek oranda yer tuttuğu görülmüştür. Çalışma esnasında görüşülen erkekler ise iş bulmanın kenti deneyimlemeyi ev ve iş arasında sınırlandırdığını vurgulamıştır.

Bugünün kent imgesi olan mekânların/yapıların geleceğin kent belleği ögesi haline dönüşebileceği düşünülerek 18-35 yaş grubu da çalışmaya dâhil edilmiş ve bu yaş aralığında bulunan kent sakinlerine ulaşabilmek için üniversite yerleşkeleri ve çevresi çalışma alanına eklenmiştir. Tüketim kültürünün yoğunlaştığı bugünlerde, geleneksel kent mekânları genç nüfus tarafından tercih edilmezken, 45 yaş üzeri kent sakinleri tarafından hâlâ kullanılmaktadır. Geleceğin kentsel belleğini belirleyecek, bugünün kentsel imgesini oluşturan mekânlar, popüler kültürün zamana ve ekonomiye bağlı mekânsal örgütlenmesiyle oluşmaktadır. Üniversitelerin kentin dışında yer seçimi görüşmeye katılan gençlerin geleneksel kent merkeziyle bağ kurmasını engellemiş, öğrencilerin yoğun biçimde yaşadığı mahalleler oluşturmuş ve bu durum kenti deneyimlemeyi sınırlandırmıştır.

Çalışma kapsamında yapılan derinlemesine görüşmelerde, yaş gruplarının kenti deneyimlemesindeki farklılık belirgin bir şekilde görülmektedir. 45 yaş üzeri kentliler kenti deneyimlerken, gençliklerindeki günlük mekânsal pratiklerinden vazgeçmeyip, vakit geçirmek için kent içerisinde bulunan yeşil alanları, alışveriş yapmak içinse geleneksel kent merkezinde bulunan alanları kullanmaktadır. 45 yaş altı kesimin ise genel itibarıyla kafe ve alışveriş merkezlerini yoğun biçimde kullandığı saptanmıştır.

Çalışmaya katılan 45 yaş altı bireylerin kenti deneyimlemede 45 yaş üstü bireylerin aynı yaş dönemlerine göre daha özgür olduğu belirlenmiş ve kadınların kenti deneyimleme özgürlüğünün yaşa göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. 45-75 yaş arası bireylerin anılarındaki mekânsal referansları hatırlarken zorlanmadığı, kentteki değişimlerin farkındalığının yüksek olduğu, buna karşın geçmişten kopamayıp belleklerdeki mekânlar günümüzde yaşamasa da hâlâ adres tariflerinde kullanıldığı görülmüştür. Eski Belediye Binası, Eski Adliye Binası, Arapoğlu Makası ve Fenni Fırın gibi günümüzde ayakta olmayan yapıların/mekânların kent halkı tarafından yer tariflerinde hâlâ kullanılmakta olduğu görülmüştür. Kentlilerle yapılan görüşmelerin sonuçları göstermiştir ki, bireyler gençliklerinin günlük yaşam pratiklerinden vazgeçmeyip belleklerinde bulunan günümüzde de yaşayan mekânları kullanmaya devam etmekte; kentte hissedilen aidiyet duygusu sık kullanılan kamusal mekânların yitimiyle azalmaktadır.

Mekânsal olarak kentte yapılacak değişiklikleri etkileyen Koruma Amaçlı İmar Planları kentteki doğal, tarihi ve kültürel alanları korumaya yönelik yapılan planlardır. Ancak kentte bulunan ve bellek ögesi olmasına rağmen koruma kapsamına girmeyen alanlarda yapılacak mekânsal değişimler kent ve kentli arasındaki bağı zayıflatarak aidiyet hissini zedelemektedir. Dolayısıyla, sadece koruma amaçlı imar planları kapsamında değil, kente ilişkin yapılacak farklı ölçeklerdeki planlarda kentlinin katılımının sağlanmasıyla kentsel bellek öğeleri belirlenerek sürdürülebilirliği sağlanmalıdır. Bu süreçte, fiziksel mekânın değişimine ait kararlar, kent planlamanın sosyal boyutu da göz önünde bulundurularak alındığında, her yaş grubundan bireylerin kenti deneyimlemesi değişecek, kamusal mekânların kullanımı artacak, kent ve kentli arasındaki bağ güçlenecektir.

Kaynakça

- Akın O, Sayar Avcıoğlu S., 2017, Kolektif Bellek ve Mekan Algısı Bağlamında İstanbul Tuzla Köyiçi Koruma Bölgesi'nin Mekansal Değişiminin İrdelenmesi, *İdeal Kent Dergisi*, 22(8), 423-450.
- Akkaya İ, Dönmez H., 2018, Restorasyonu Yapılan II. Kılıçarslan Köşkü'nde 'Ucube' Tartışması, [online], <http://www.hurriyet.com.tr/restorasyonu-yapilan-ii-kilicarslan-koskunda-40852365>, [Erişim Tarihi: 15.08.2019]
- Al M., 2011, Kentte Bellek Yıkımı ve Kimlik İnşası–Palimpsest: Ankara Atatürk Bulvarı Bağlamında Bir İnceleme, *İdeal Kent Dergisi*, İstanbul, Sayı:4, 22-36
- Alagöz M., Semerci F., 2015, Değişen Kentler ve Sürdürülebilirlik: Konya Kenti Örneği, 2. *International Sustainable Buildings Symposium*, Ankara, 582- 587.
- Alkan A., 1994, *Konya Tarihi Kentin Planlama Sorunları*.
- Alptekin, D. 2011. Toplumsal Aidiyet ve Gençlik: Üniversite Gençliğinin Aidiyeti Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma, *Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Sosyoloji Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Konya.
- Alver K., 2015, *Üniversite Gençliği ve Mekan: Sosyalleşme Pratikleri, Gençlik Kent ve Göç*, (Vol:1. Basım), Semih Ofset, Ankara, 152-181.
- Anonim-a, Kapu Cami Tarihi, [online] <http://kapucamii.com/?p=1>, [Erişim Tarihi: 15.08.2019]
- Anonim-b, Saray Çarşısı, [online], <https://mapio.net/pic/p-10277296/>, [Erişim Tarihi: 15.08.2019]
- Anonim-c, Aziziye Cami, [online] <https://i.pinimg.com/originals/24/23/30/2423301fd81d0280188427d25b6efc5e.jpg>, [Erişim Tarihi: 15.08. 2019].
- Anonim-d, Konya Eski Resimleri, [online], http://www.bizimkonya.com/konya_eski_resimleri.html, [Erişim Tarihi: 15.08.2019]
- Anonim-e, Araştırma Evreni, Örneklem Seçimi ve Ölçüm, [online], <http://www.bingol.edu.tr/media/210799/sayt-bolum12-Arastirma-Evreni-Orneklem-Secimi-ve-Olcum.pdf>, [Erişim Tarihi: 18.11.2019]
- Anonim, 2007, Bedesten Rölöve Raporu, Ceray Mimarlık, 1-118 <http://www.konya.bel.tr/haberayrinti.php?haberID=2100>. [Erişim Tarihi: 15.08.2019]

- Anonim-a, 2008, Eski Adliye Cıvarı Kentsel Dönüşüm Çalışmaları, [online], <http://www.konya.bel.tr/haberayrinti.php?haberID=2099>, [Erişim Tarihi: 15.08.2019]
- Anonim-b, 2008, Kültür Park Daha Güzel ve Daha Güvenli Hale Geliyor, [online], <http://www.konya.bel.tr/haberayrinti.php?haberID=2247>, [Erişim Tarihi: 15.08.2019]
- Anonim-c, 2008, Konya Tarihinin En Önemli Projesi: Eski Adliye Binası Yıkılarak Kent Meydanı Oluyor, [online],
- Anonim-a, 2012, Konya'da Tramvayların Tarihi, [online], <http://www.memleket.com.tr/konyada-tramvaylarin-tarihi--146712h.htm>, [Erişim Tarihi, 15.08.2019]
- Anonim-b, 2012, Zafer Kibrit Apartmanı, [online], <https://www.facebook.com/KONYALİYİM42/photos/zafer-kibrit-apartmanı-1960-lar-konya-/10150975253524630/>, [Erişim Tarihi, 15.08.2019]
- Anonim-a, 2015, Alâeddin Camisi- Konya, [online], <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/konya/gezilecekyer/aladdin-camii>, [Erişim Tarihi: 15.08.2019]
- Anonim-b, 2015, Alaeddin Tepesi Arkeolojik Park Olacak, [online], <http://www.konya.bel.tr/haberayrinti.php?haberID=4783>, [Erişim Tarihi: 15.08.2019]
- Anonim-c, 2015, Konya Buğday Pazarı Restore Ediliyor, [online], <https://emlakkulisi.com/konya-bugday-pazari-restore-ediliyor/407173>, [Erişim Tarihi: 15.08.2019].
- Anonim-d, 2015, Atatürk Anıtı, [online], <http://konya.com.tr/wp-content/uploads/2015/11/1-1.jpg>, [Erişim Tarihi: 15.08.2019]
- Anonim, 2016, Konya Alaeddin Cami, [online], <https://okuryazarim.com/konya-alaeddin-cami/>, [Erişim Tarihi: 15.08.2019]
- Anonim-a, 2018, Eski Konya Fotoğrafları, [online], <http://bilelimmi.com/eski-konya-fotograflari/>, [Erişim Tarihi: 15.08.2019]
- Anonim-b, 2018, Büyükşehir'den Tarihte İz Bırakacak Kamulaştırma, [online], <http://www.konya.bel.tr/haberayrinti.php?haberID=6231>, [Erişim Tarihi: 15.08.2019]
- Anonim-c, 2018, Hükümet Meydanı, [online], <https://www.facebook.com/konyaresim/photos/a.1015027095209601/1912873608758274/?type=3>, [Erişim Tarihi: 15.08.2019]

- Anonim-d, 2018, Eski Stadyum Millet Bahçesine Dönüşüyor, [online],
<http://www.konya.bel.tr/haberayrinti.php?haberID=6512>, [Erişim Tarihi: 15.08.2019]
- Anonim-a, 2019, Mevlana Caddesi, [online],
<https://twitter.com/tarihkonya/status/1143255494867525632/photo/2>, [Erişim Tarihi: 15.08.2019]
- Anonim-b, 2019, Nadir Bulunan Eski Konya Fotoğrafları, [online],
<https://twitter.com/GuzelGonyam/status/1096018150657794053/photo/2>, [Erişim Tarihi: 15.08.2019]
- Anonim-c, 2019, 2018 Yılı Konya İl ve İlçe Nüfusları, [online],
<http://konyainufus.gov.tr/2015-yili-konya-ilimiz-ve-ilelerine-ait-nfus-istatistikleri>, [Erişim Tarihi: 18.11.2019]
- Anonim-d, 2019, Alaaddin Tepesi Tescil İlanı, [online], <https://tvk.csb.gov.tr/alaaddin-tepesi-tescil-ilani-duyuru-379982>, [Erişim Tarihi: 18.11.2019]
- Anonymus, 2016, Introduction to Oral History, [online],
<https://www.baylor.edu/oralhistory/>
- Assmann J., 2008, Communicative and Cultural Memory, *Cultural Memory Studies An International and Interdisciplinary Handbook*, Newyork, 109-118.
- Ataberk T, Kız Öğretmen Okulu, [online],
<https://tr.pinterest.com/pin/448389706625152829/?lp=truei> [Erişim Tarihi, 15.08.2019]
- Aydınlı S., 1986, Mekânsal Değerlendirmede Algısal Yargılara Dayalı Bir Model, *İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Doktora Tezi*, İstanbul, 38-46.
- Bahar H., 2015, Eskiçağ'da Konya, Şehirlerin Sevdalısı İbrahim Hakkı Konyalı Armağanı, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınları*, Konya, 271-299.
- Bakırcı N., 2007, Konya Mevlana Dergahı, *İstem Dergisi*, 10, Konya, 193-204.
- Barışık Y. 2016, Eski Konya, Yıkılan İş Bankası, [online],
<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=946489682134514&set=a.148672671916223&type=3&theater>, [Erişim Tarihi: 15.08.2019]
- Barışık Y, 2018, Eski Konya, [online],
<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=1563814663735343&set=a.148672671916223&type=3&theater>, [Erişim Tarihi: 15.08.2019]
- Basa, İ., 2015, Kentsel Hafıza'nın Sürdürülebilirliği: Bir Mimarlık Stüdyosu Deneyimi, *STD 2015 Haziran*, 27-42.

- Baykan D., 2015, *Yerel Yönetimler İçin Kadın Dostu Kent Planlaması ve Kent Tasarım İlkeleri Rehberi*, (Vol: 1. Basım), Uzerler Matbaacılık, Ankara, 10-114
- Bornat J, 2006, *Oral History*, [online],
https://www.researchgate.net/profile/Joanna_Bornat/publication/25261212_Book_Review_A_little_bit_of_heaven_for_the_few_An_oral_history_of_the_modern_hospice_movement_in_the_United_Kingdom/links/53ea2c1c0cf28f342f41867b/Book-Review-A-little-bit-of-heaven-for-the-few-An-oral-history-of-the-modern-hospice-movement-in-the-United-Kingdom.pdf, [Erişim Tarihi: 15.08.2019].
- Cahen C. 1988, *Osmanlılardan Önce Anadolu*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, (Vol: 4. Basım), Konya.
- Cambaz M., 2009, Konya Aziziye Camii, [online],
http://www.mustafacambaz.com/details.php?image_id=19810, [Erişim Tarihi: 15.08.2019]
- Cevizci A., 1999, Felsefe Bilimleri Sözlüğü, *Paradigma Yayınları*, İstanbul.
- Cevizci A. 2010, Eğitim Bilimleri Sözlüğü, *Say Yayınları*, İstanbul
- Civelekoğlu L., 2017, Eski Fotoğrafların İzinde Bir Şehrin Belleğine Yolculuk, Konya, [online], <http://lcivelekoğlu.blogspot.com/2017/04/eski-fotograflarn-izinde-bir-sehrin.html>, [Erişim Tarihi: 15.08.2019]
- Cobb E., 1959, The Ecology of Imagination in Childhood, *Current Work and Controversies*, 88(3), 537-548.
- Confino A., 1997, Collective Memory and Cultural History: Problem of Method, *The American Historical Review*, 102(5), 1386-1403.
- Czaplicka J., 2007, Collective Memory and Cultural Identity-Jan Assmann, *New German Critique*, 65, 125-133.
- Çakır H., 2015, Tarihi Yapılarda Mekânsal Bellek ve İç Mekân İlişkisinin İrdelenmesi, *Beykent Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İç Mimarlık Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul.
- Çelen Öztürk A., 2016, Eskişehir'in Geçmişteki ve Bugünkü Kent Belleğinin Zihin Haritaları Üzerinden Okuma Denemeleri, *İdeal Kent Dergisi*, 7(20), 856-880.
- Çelik A., 2014, Konya'da Marunilik, *Akademik Sayfalar Dergisi*, 14(10), Konya, 150-154
- Çolpan C., 2017, Bir Semtin Kimliğinin Sürdürülebilmesinde Kentsel Belleğin Yeri: Yel değirmeni Örneği, *Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul.

- Doğan S. M., 2005, Dede Bahçesi Tarihçesi, [online],
<http://konya.bel.tr/engelli/makale/dede.php>, [Erişim Tarihi: 15.08. 2019].
- Doğan S. 2014, Meram Köprüsü, [online],
<https://www.flickr.com/photos/sinandogan/14052119042>, [Erişim Tarihi: 15.08. 2019]
- Doğu T., Deligöz M., 2017, Hafıza Kutusu: Bir Kentsel Kolektif Bellek Deneyi(mi),
Megaron Dergisi, 12(4), İzmir, 545- 552.
- Dornelles L., 2017, En Las Entrelíneas De La mEmoria y De Los Lugares: El Proceso Histórico de Preservación Del Patrimonio Cultural-Material En LaCiudad De La Plata, *Universidad Nacional de La Plata, Facultad de Humanidades y Ciencias de la Education*, Tesis presentada para la obtención del grado de Doctora en Historia, La Plata.
- Downs R., Stea D., 2011, Cognitive Maps and Spatial Behaviour: Process and Productts, *The Map Reader:Theories of Mapping Practice and Cartographic Representation*, 312-317.
- Dülgerler O. N., Karadayı Yenice T., 2008, Türklerde Anıt Mimarisinin Bir Örneği; Konya Atatürk Anıtı, *Selçuk Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 23(1), Konya, 67-78.
- Enç M., 1980, Ruhbilim Terimleri Sözlüğü, *Türk Dil Kurumu Yayınları*, Ankara.
- Eravşar O., 2012, Konya Ahmedeği Ah Çeken, *Merhaba Gazetesi Akademik Sayfalar Dergisi*, 12(29), Konya, 456- 459.
- Erdoğan Aksu H., 2018, Maurice Halbwachs, Kolektif Hafıza, *Milli Folklor Dergisi*, 119, 178-179.
- Eren F., 2006, Kentsel Dönüşümlerde Kamu-Özel Ortaklıkları Ve Özel Girişimin Dönüşümdeki Varlığı: *Konya Örneği*, *Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi*, Konya.
- Gezer H., 2012, Mekanı Kavrama Sürecinde Algılama Bileşenleri, İstanbul Ticaret Üniversitesi, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 21, İstanbul 1-10.
- Güleç Solak S., 2017, Mekan Kimlik Etkileşimi: Kavramsal ve Kuramsal Bir Bakış, *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(1), Ankara, 13-36.
- Geçkili P., 2015, Aidiyet Üzerine Mekân İnsan İkiliği ve Dönüşüm Pratikleri [online],
<http://www.arkitera.com/proje/4411/aidiyet-uzerinden-mekan-insan-ikiligi-ve-donusum-pratikleri>, [Ziyaret Tarihi: 15.08.2019].
- Gedikçi Özdoğan A., 2016, Tarihi Çarşılarda Tüketim Ritüelleri: Konya Bedesteni, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Esntitüsü Dergisi*, Konya, 5-19.

- Halbwachs M., 1992, *On Collective Memory*, The University of Chicago Press.
- Hasanov B., 2016, İbn Haldun'da Asabiyet Kavramı- Maurice Halbwachs'ın "Kolektif Hafıza" Kavramı İle Bir Karşılaştırma, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(59), 1437- 1446.
- Hubbard, P. 2008. Regulating the Social Impacts of Studentification: A Loughborough Case Study, *Environment and Planning A*, 40(2), 323– 341.
- İslam T., Tuncer T., 2017, Yeni Bir Soylulaştırma Formu Olarak Öğrencileştirme (Studentification): Bosna-Hersek Mahallesi'nde (Konya) Değişen Mahalle İçi Dinamikler, *Planlama Dergisi*, 27(3), 303-313.
- Karasu M. A., 2008, Türkiye'de Kentleşme Dinamiklerinin Suça Etkisi, *AÜHFD*, 57, Ankara, 255-281.
- Karataşer B, 2017, Konya Hamidiye Sanayi Mektebi, *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(1), 121-138.
- Kardam F., Yüksel İ., 2004, Kadınların Yoksulluğu Yaşama Biçimleri: Yapabilirlik ve Yapılabilirlikten Yoksunluk, *Nüfusbilim Dergisi*, 26, 45-72.
- Karpuz H, 2009, Türk Kültür Varlıkları Envanteri Konya 1. ve 2. Cilt, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları, XXVII Dizi, 12 Ankara.
- Karpuz H., 2012, Ortaya Çıkan Konya Sur Kalıntıları Yok Edilmemelidir, *Merhaba Gazetesi, Akademi Sayfalar Dergisi*, 12(29), Konya, 451-455.
- Kılınç A., 2016, Kentsel Alanda Mekansal Düzenleme ve Kadının Kent Kullanım Hakkı: Hopa Örneği, *Karadeniz Araştırmaları*, 52, Artvin, 95-117.
- Kiper P., 2005, "Koruma Amaçlı İmar Planı" Kavramına Eleştirel Bir Bakış, *Planlama Dergisi*, 2005/1, 26-27.
- Koyuncu A., 2011, Sosyoloji Kuramında Kent, *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 25, Konya, 31-56.
- Kutay Karaçor E., 2012, Kentsel Peyzajda Yaşam Kalitesinin Kentsel Bellek ve Yer Kavramı ile Etkileşimi: Düzce Kent Merkezi, *Düzce Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü*, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Düzce.
- Lynch K., 1959, *Kent İmgesi*, (Vol: 2. Basım) Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, , İstanbul.
- Meşhur, M. Ç., 2008, Planlama Geleneği Olan Kentten Planlama Tartışmasını Unutan Kente, *Planlama Dergisi*, 2008/3, 33-39.

- Misztal, B. A., 2003, Durkheim on Collective Memory, *Journal of Classical Sociology*, Vol:3(2), 123-143.
- Muğan Akıncı G., 2013, Gençler ve Alışveriş Merkezleri (AVM'ler): AVM Kullanım Tercihleri Hakkında Bir Alan Çalışması, *Megaron Dergisi*, 8(2), 87-96.
- Muşmal H., 2008, 1867 Konya Çarşısı Yangını ve Etkileri Üzerine Bir İnceleme Denemesi, *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 32(1), 97-116.
- Nora P., 1974, *Hafıza Mekanları*, (Vol: 1. Basım) Dost Kitapevi Yayınları, Ankara.
- Oğur Ö., 2018, Karaman Eyaleti Konya Merkez Kazası Hurufat Defterlerine Göre Konya ve Civarının İdari ve Sosyal Durumu (1690-1839), *Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Tarih Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Kırıkkale.
- Orhon G., 2015, Medya ve Bellek Çalışmaları: Paralellikler, *Gerilimler, İletişim Araştırmaları*, 13(2), 9-31.
- Öcal T., 2006, Konya Şehrinin Selçuklulardan Günümüze Ticaret Fonksiyonu, *TÜBAR-XIX*, 401-435.
- Önge M., 2015, 19. Yüzyıldan Günümüze Değişen ve Dönüşen Bir Kültür Mirası Olarak Konya Alâeddin Tepesi, *TÜBA-KED*, 13/2015, 125-143.
- Önge M., 2017, Konya'nın Selçuklu Dönemi Mimari Mirası ve Günümüzdeki Durumu İle İlgili Notlar, [online], <http://www.arkitera.com/gorus/1109/konya-nin-selcuklu-donemi-mimari-mirasi-ve-gunumuzdeki-durumu-ile-ilgili-notlar>, [Erişim Tarihi: 15.08. 2019].
- Önge M., 2018, Tarihsel Süreçte Konya Kent Morfolojisinin Gelişimi, "DeğişKent" *Değişen Kent, Mekân ve Biçim Türkiye Kentsel Morfoloji Araştırma Ağı II. Kentsel Morfoloji Sempozyumu*, 455-468.
- Önge Y., 1988, Alâeddin Keykubat Döneminde Konya'da İnşa Edilmiş Mimari Eserler, *Selçuk Dergisi I. Alâeddin Keykubat Özel Sayısı*, 3, Konya, 44-49
- Öymen Özak N., 2008, Bellek ve Mimarlık İlişkisi Kalıcı Bellekte Mekansal Öğeler, *İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü*, Mimarlık Anabilim dalı, Doktora Tezi, İstanbul.
- Öymen Özak N., Gökmen Pulat G., 2009, Bellek ve Mekân İlişkisi Üzerine Bir Model Önerisi, *İTÜ Dergisi*, 8(2), İstanbul, 145-155.
- Öz Baysal E., 2017, Kent-Bellek İlişkisinde Güncel Sanat Pratikleri: İstanbul'u Belgelemek, *Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

- Özcan K., 2009, Sürdürülebilir Kentsel Korumanın Olabilirliği Üzerine Bir Yaklaşım Önerisi: Konya Tarihi Kent Merkezi Örneği, *METU JFA 2009/2, 26/2*, 1-18.
- Özcan K., Yenice S., 2008, Arkeolojik Mirasın Sürdürülebilirliği: Koruma- Geliştirme Stratejileri İçin Bir Yöntem Önerisi: Konya Alâeddin Tepesi, Türkiye Örneği, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 5(1)*,1-16.
- Özçakı M., 2017, Creating Living Urban Spaces, *Humsnitas, 5(10)*, 205-228.
- Özlük N., 2008, Anadolu'da Selçuk Sanatı, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi, 24*, Konya, 439-472.
- Postalıcı E. İ., Kuruç Ada A, Özbek Eren İ., 2006, *The New Urban Memory, 42nd ISOCaRp Congress*.
- Rapoport A., 1985, Thinking About Home Enviroments, *Department of Architecture, University of Wisconsin, New York*.
- Rossi A., 1982, *The Architecture of The City*, The MIT Press, Massachussetts.
- Selvi Ünlü T., 2017, Kent Kimliğinin Oluşumunda Kentsel Bellek ve Kent Kimliğinin İlişkisi: Mersin Örneği, *Planlama Dergisi, 1*, Mersin, 75-93.
- Semerci F., Hayırlıoğlu M., 2016, Konya Suriçinin Yayalaştırılması ve Kent Merkezine Tarihi Bir Görünüm Kazandırma, *Çatalhöyük Uluslararası Turizm ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 1*, 85-105.
- Seven A., 2007, 1960'lı Yıllarda Meram Köprüsü, [online], <http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=15476&start=30>, [Erişim Tarihi: 15.08.2019].
- Sinop Y, 2018, Eski Konya, [online], <http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?p=6665396>, [Erişim Tarihi: 15.09.2018].
- Sinop Y., 2019, Eski Konya Stadyumu, [online] <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=1563814663735343&set=a.148672671916223&type=3&theater>, [Erişim Tarihi: 15.08.2019]
- Şen H, 2018, Konya Eski Fuar Alanından Nostaljik Kareler, [online], <http://www.konyaaktuel.com/2017/02/konya-eski-fuar-alanindan-nostaljik-fotograflar.html>, [Erişim Tarihi: 15.08.2019]
- Şen H, 2018, Araboğlu makası nerede? Hikayesi Ne? , [online], <http://www.konyaaktuel.com/2017/02/konya-eski-fuar-alanindan-nostaljik-fotograflar.html>, [Erişim Tarihi: 15.08.2018]
- Şentürk A., Gülersoy N. Z., 2019, Aidiyet Kent Kimliği ve Kentsel Koruma Etkileşimi Bağlamında Kullanıcı Sürekliliğinin İrdelenmesi: Kadıköy Moda Örneği, *Megaron Dergisi, 14(1)*, 45-159.

- Tapur T., 2009, Konya İlinde Kültür ve İnanç Turizmi, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2/9. Konya, 473- 492.
- Uysal M., 2010, Tarihsel Süreçte Geleneksel Konya Çarşısı İçin Bir Mekansal Analiz, *Milli Folklor Dergisi*, 86, Konya, 149-162.
- Uz M. A., Doğan M, 2010, Tepede Bulunan Diğer Binalar, *Akademik Sayfalar, Merhaba Gazetesi*, 10(10), Konya, 145-160.
- Uzun İ., Altun D., Bal E., 2011, İzmirli'nin İzmir'i: Kentlinin Belleğindeki Mekansal Temsiller, *Ege Mimarlık Dergisi*, 76, İzmir, 34-39.
- Ülkeryıldız E., Arslan Durmuş Z., Akış T., 2009, Öğrenci Zihin Haritalarında Kente İlişkin Deneyimledeğişen Çevre Algısı, *BAÜ FBE Dergisi*, 11(1), 72-82.
- Veale S., Schilling K., 2004, Talking History Oral History Guidelines, *Published by Department of Environment & Conservation*.
- Yenice M. S., 2012, Konya Kentinin Planlama Tarihi ve Mekansal Gelişimi, *Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 28(4), Kayseri, 343-350.
- Yıldız K. M., 2012, Mevlana Müzesi Önündeki Ağaçlar Söküldü, [online], <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/mevlana-muzesi-onundeki-agaclar-sokuldu-21930297>, [Erişim Tarihi: 15.08.2019]

Ekler

Ek1: Saha Çalışmasında Katılımcılar Tarafından Vurgulanan Mekânlar/Yapılar

		18-25 41 Kişi	26-35 11 Kişi	36-45 18 Kişi	46-60 41 Kişi	61-75 48 Kişi	75+ 15 Kişi	Toplam 174
1	Mevlana Müzesi	8	6	-	-	-	-	14
2	Mevlana Müzesi Önü	-	-	10	27	38	15	90
3	Alâeddin Tepesi	17	3	11	22	35	10	98
4	Zafer Çay Bahçesi	-	-	-	9	23	8	40
5	Zafer	9	7	-	-	-	-	16
6	Anıt ve Çevresi	-	-	4	4	7	-	15
7	Fuar Alanı/ Dedebahçesi	-	-	6	27	35	8	76
8	Kültür Park	3	7	-	-	-	-	10
9	Stadyum	-	-	8	13	11	-	32
10	Meram Çay Bahçesi	-	4	11	28	26	6	75
11	Meram Piknik Alanı	-	-	2	6	18	1	27
12	İstasyon Çay Bahçesi	-	-	-	2	9	-	11
13	Kayalı Park	-	-	-	-	9	7	16
14	Trafik Parkı	-	-	-	-	4	-	4
15	Bedesten	2	-	11	22	39	12	86
16	Saray Çarşısı	-	-	4	10	15	-	29
17	Ahmet Efendi Çarşısı	-	-	-	8	5	-	13
18	Muhacir Pazarı	-	-	-	21	31	12	64
19	Kadınlar Pazarı	-	-	-	11	15	4	30
20	Üzüm Pazarı	-	-	-	7	17	6	30
21	Buğday Pazarı	-	-	2	12	9	3	26
22	At Pazarı	-	-	-	-	-	2	2
23	Amele Pazarı	-	-	-	-	2	-	2
24	Toprak Sarnıç Pazar	-	-	-	-	1	-	1
25	Adese	-	-	-	8	-	-	8
26	Sarraflar	-	-	-	3	5	-	8

27	Kırmızı Kütüphane	-	-	-	4	9	-	13
28	Eski Belediye Binası	-	-	-	11	17	-	28
29	Eski Adliye Binası	-	-	-	3	9	-	12
30	Kız Muallim Okulu	-	-	-	5	10	-	15
31	Konya Lisesi	-	-	-	8	17	-	25
32	Karma Ortaokulu	-	-	-	-	4	-	4
33	İl Halk Kütüphanesi	-	-	5	11	10	-	26
34	Eski Otogar	-	-	-	7	7	4	18
35	Eski Garaj	-	-	-	5	9	7	21
36	Muallimler Birliği	-	-	-	-	5	-	5
37	Kapu Cami	1	-	5	21	25	14	66
38	Aziziye Cami	-	-	1	15	20	10	46
39	Hacı Veyis Cami	-	-	-	-	9	3	12
40	Sultan Selim Cami	-	-	-	4	15	4	23
41	İplikçi Cami	-	-	-	3	1	-	4
42	Tavusbaba Türbesi	-	-	-	-	6	-	6
43	Kent Sineması	-	-	5	10	20	-	35
44	Saray Sineması	-	-	-	10	22	-	32
45	Açık hava Sineması	-	-	-	15	25	2	42
46	Rüya Sineması	-	-	-	14	13	-	27
47	Yeni Sinema	-	-	-	3	7	-	10
48	Emek Sineması	-	-	-	4	3	-	7
49	Şahin Sineması	-	-	-	-	4	-	4
50	Ferah Sineması	-	-	-	-	3	-	3
51	Tiyatro	-	-	-	-	2	-	2
52	Hacı Şükrü Kebapçısı	-	-	-	6	6	-	12
53	Bolu Lokantası	-	-	-	-	5	-	5
54	Şifa Lokantası	-	-	-	-	2	-	2
55	Konyalı Şerife'nin yeri	-	-	-	-	6	-	6
56	Çamlıca Pastanesi	-	-	-	-	7	-	7
57	Çağlar Pastanesi	-	-	-	3	-	-	3
58	Yörük Obası	-	-	-	-	2	-	2

59	Karides Hanımlar Lokali	-	-	-	-	3	-	3
60	Tabipler Lokali	-	-	-	-	4	-	4
61	Selimiye Ekmek Fırını	-	-	-	-	8	5	13
62	Fenni Fırın	-	-	-	-	-	3	3
63	Çingeneoğlu Fırını	-	-	-	-	-	2	2
64	Hacı Veli Kahvesi	-	-	-	-	1	-	1
65	Tatar Yaşarın Yeri	-	-	-	-	1	-	1
66	Emek Kahvesi	-	-	-	4	3	-	7
67	Özler Mağazası	-	-	-	1	3	-	4
68	Torrance Gazinosu	-	-	-	-	2	-	2
69	Tektaş Gazinosu	-	-	-	8	12	-	20
70	Arapoğlu Makası	-	-	-	7	12	7	26
71	Üçler Mezarlığı	-	-	-	-	6	4	10
72	Şirinhanım Çeşmesi	-	-	-	-	4	-	4
73	Kibrit Apartmanı	-	-	-	6	5	-	11
74	Keykubat Köşkü	6	5	4	-	-	-	15
75	Fuar Giriş Kapısı			3	6	11		20
76	Tenis Kortu	-	-	-	-	5	-	5
77	Lunapark	-	-	-	8	9	-	20
78	Bosna	23	5	3	-	-	-	31
79	S.Ü. Yerleşkesi	17	-	-	-	-	-	17
80	Gökkuşluğu AVM	15	-	-	-	-	-	15
81	Kent Plaza AVM	36	4	5	-	-	-	45
82	Kule Site AVM	27	5	3	-	-	-	35
83	Novada AVM	29	5	2	-	-	-	36
84	M1 AVM	5	-	5	-	-	-	10
85	Oval Çarşı AVM	3	-	-	-	-	-	3
86	Rampalı Çarşı	3	5	-	-	-	-	8
87	Tramvay Hattı	15	8	1	-	-	-	24
88	Sancak Kız Yurdu	4	-	-	-	-	-	4
89	Atatürk Yurdu	3	-	-	-	-	-	3

90	Ravza Sitesi	4	-	-	-	-	-	4
91	Diyalog Kafe	13	-	-	-	-	-	13
92	Maya Kafe	4	-	-	-	-	-	4
93	Osmanlı Kafe	11	-	-	-	-	-	11
94	John Kafe	4	-	-	-	-	-	4
95	Çekirdek Kafe	6	-	-	-	-	-	6
96	Mercan Kafe	2	-	-	-	-	-	2
97	Fırat Caddesi Kafeler	2	-	-	-	-	-	2
98	HP Waffle	2	-	-	-	-	-	2
99	Mr Chicken	3	-	-	-	-	-	3
100	Kongre Merkezi	1	-	-	-	-	-	1
101	Bosna Gençlik Merkezi	5	-	-	-	-	-	5
102	Gedavet	3	-	3	-	-	-	7
103	S.Ü. Yaya Üst Geçidi	17	5	-	-	-	-	22
104	Şehir Parkı	4	-	-	-	-	-	4
105	Japon Parkı	5	3	-	-	-	-	8
106	Camlı Köşk	2	1	3	-	-	-	6
107	Mühendislik- Mimarlık Akademisi	-	-	-	1	1	-	2
108	Nasip Çay Evi	6	-	-	-	-	-	6
109	Meram Kafem	10	-	-	-	-	-	10
110	Vitamin Kafe	8	-	-	-	-	-	8
111	Felt Kafe	10	-	-	-	-	-	10
112	Hiç Hane Kafe	9	-	-	-	-	-	12
113	Kemerli Çarşı	-	-	-	-	2	-	2
114	Kayısı Bahçesi	-	-	-	-	-	1	1

Ek 2: Saha Çalışmasında Kadın Katılımcılar Tarafından Vurgulanan Mekânlar/Yapılar

		18-25 20K	26-35 5K	36-45 8K	46-60 16K	61-75 21K	75+	Toplam
1	Mevlana Müzesi	5	3	-	-	-	-	8
2	Mevlana Müzesi Önü	-	-	5	13	16	-	34
3	Alâeddin Tepesi	10	1	4	12	16	-	40
4	Zafer Çay Bahçesi	-	-	-	5	8	-	13
5	Zafer	5	5	-	-	-	-	10
6	Anıt ve Çevresi	-	-	2	4	4	-	10
7	Fuar Alanı/ Dedebahçesi	-	-	2	16	21	-	39
8	Kültür Park	-	4	-	-	-	-	4
9	Stadyum	-	-	4	7	8	-	19
10	Meram Çay Bahçesi	-	2	7	14	14	-	37
11	Meram Piknik Alanı	-	-	-	1	7	-	8
12	İstasyon Çay Bahçesi	-	-	-	2	9	-	11
13	Kayalı Park	-	-	-	-	2	-	2
14	Trafik Parkı	-	-	-	-	4	-	4
15	Bedesten	2	-	7	14	20	-	43
16	Saray Çarşısı	-	-	4	7	12	-	23
17	Ahmet Efendi Çarşısı	-	-	-	4	4	-	8
18	Muhacir Pazarı	-	-	-	8	8	-	16
19	Kadınlar Pazarı	-	-	-	4	5	-	9
20	Üzüm Pazarı	-	-	-	-	2	-	2
21	Buğday Pazarı	-	-	2	4	1	-	7
22	At Pazarı	-	-	-	-	-	-	
23	Amele Pazarı	-	-	-	-	1	-	1
24	Toprak Sarnıç Pazar	-	-	-	-	1	-	1
25	Adese	-	-	-	8	-	-	8
26	Sarraflar	-	-	-	2	4	-	6
27	Kırmızı Kütüphane	-	-	-	4	7	-	11

28	Eski Belediye Binası	-	-	-	4	7	-	11
29	Eski Adliye Binası	-	-	-	1	3	-	4
30	Kız Muallim Okulu	-	-	-	5	8	-	13
31	Konya Lisesi	-	-	-	1	6	-	7
32	Karma Ortaokulu	-	-	-	-	2	-	2
33	İl Halk Kütüphanesi	-	-	3	7	8	-	18
34	Eski Otogar	-	-	-	1	2	-	3
35	Eski Garaj	-	-	-	3	3	-	6
36	Muallimler Birliği	-	-	-	-	2	-	2
37	Kapu Cami	-	-	-	-	-	-	
38	Aziziye Cami	-	-	-	-	-	-	
39	Hacı Veyis Cami	-	-	-	-	-	-	
40	Sultan Selim Cami	-	-	-	-	-	-	
41	İplikçi Cami	-	-	-	-	-	-	
42	Tavusbaba Türbesi	-	-	-	-	2	-	2
43	Kent Sineması	-	-	3	7	10	-	20
44	Saray Sineması	-	-	-	7	13	-	20
45	Açık hava Sineması	-	-	-	8	13	-	21
46	Rüya Sineması	-	-	-	8	6	-	14
47	Yeni Sinema	-	-	-	-	5	-	5
48	Emek Sineması	-	-	-	3	2	-	5
49	Şahin Sineması	-	-	-	-	4	-	4
50	Ferah Sineması	-	-	-	-	3	-	3
51	Tiyatro	-	-	-	-	2	-	2
52	Hacı Şükrü Kebapçısı	-	-	-	4	5	-	9
53	Bolu Lokantası	-	-	-	-	5	-	5
54	Şifa Lokantası	-	-	-	-	2	-	2
55	Konyalı Şerife'nin yeri	-	-	-	-	6	-	6
56	Çamlıca Pastanesi	-	-	-	-	7	-	7
57	Çağlar Pastanesi	-	-	-	3	-	-	3
58	Yörük Obası	-	-	-	-	2	-	2
59	Karides Hanımlar	-	-	-	-	3	-	3

	Lokali							
60	Tabipler Lokali	-	-	-	-	4	-	4
61	Selimiye Ekmek Fırını	-	-	-	-	-	-	
62	Fenni Fırın	-	-	-	-	-	-	
63	Çingeneoğlu Fırını	-	-	-	-	-	-	
64	Hacı Veli Kahvesi	-	-	-	-	-	-	
65	Tatar Yaşarın Yeri	-	-	-	-	-	-	
66	Emek Kahvesi	-	-	-	-	-	-	
67	Özler Mağazası	-	-	-	1	3	-	4
68	Torrance Gazinosu	-	-	-	-	2	-	2
69	Teksaş Gazinosu	-	-	-	-	3	-	3
70	Arapoğlu Makası	-	-	-	1	2	-	3
71	Üçler Mezarlığı	-	-	-	-	-	-	
72	Şirinhanım Çeşmesi	-	-	-	-	2	-	2
73	Kibrit Apartmanı	-	-	-	4	3	-	7
74	Keykubat Köşkü	3	2	2	-	-	-	7
75	Fuar Giriş Kapısı			3	4	5		12
76	Tenis Kortu	-	-	-	-	5	-	5
77	Lunapark	-	-	-	6	7	-	13
78	Bosna	12	3	2	-	-	-	17
79	S.Ü. Yerleşkesi	12	-	-	-	-	-	12
80	Gökkuşuğı AVM	9	-	-	-	-	-	9
81	Kent Plaza AVM	18	4	5	-	-	-	27
82	Kule Site AVM	14	5	3	-	-	-	22
83	Novada AVM	14	5	2	-	-	-	21
84	M1 AVM	4	-	5	-	-	-	9
85	Oval Çarşı AVM	3	-	-	-	-	-	3
86	Rampalı Çarşı	1	1	-	-	-	-	2
87	Tramvay Hattı	8	5	1	-	-	-	14
88	Sancak Kız Yurdu	4	-	-	-	-	-	4
89	Atatürk Yurdu	3	-	-	-	-	-	3
90	Ravza Sitesi	2	-	-	-	-	-	2

91	Diyalog Kafe	8	-	-	-	-	-	8
92	Maya Kafe	4	-	-	-	-	-	4
93	Osmanlı Kafe	6	-	-	-	-	-	6
94	John Kafe	2	-	-	-	-	-	2
95	Çekirdek Kafe	3	-	-	-	-	-	3
96	Mercan Kafe	2	-	-	-	-	-	2
97	Fırat Caddesi Kafeler	2	-	-	-	-	-	2
98	HP Waffle	2	-	-	-	-	-	2
99	Mr Chicken	-	-	-	-	-	-	
100	Kongre Merkezi	-	-	-	-	-	-	
101	Bosna Gençlik Merkezi	3	-	-	-	-	-	3
102	Gedavet	1	-	3	-	-	-	4
103	S.Ü. Yaya Üst Geçidi	8	2	-	-	-	-	10
104	Şehir Parkı	1	-	-	-	-	-	1
105	Japon Parkı	3	2	-	-	-	-	5
106	Camlı Köşk	1	-	3	-	-	-	4
107	Mühendislik- Mimarlık Akademisi	-	-	-	1	-	-	1
108	Nasip Çay Evi	1	-	-	-	-	-	1
109	Meram Kafem	5	-	-	-	-	-	5
110	Vitamin Kafe	4	-	-	-	-	-	4
111	Felt Kafe	5	-	-	-	-	-	5
112	Hiç Hane Kafe	5	-	-	-	-	-	5
113	Kemerli Çarşı	-	-	-	-	-	-	
114	Kayıslı Bahçeleri	-	-	-	-	-	-	

Ek 3: Saha Çalışmasında Erkek Katılımcılar Tarafından Vurgulanan Mekânlar/Yapılar

		18-25 21E	26-35 6E	36-45 10E	46-60 25E	61-75 27E	75+ 15E	Toplam
1	Mevlana Müzesi	3	3	-	-	-	-	6
2	Mevlana Müzesi Önü	-	-	5	14	22	15	56
3	Alâeddin Tepesi	7	2	7	10	19	10	51
4	Zafer Çay Bahçesi	-	-	-	4	15	8	27
5	Zafer	4	2	-	-	-	-	6
6	Anıt ve Çevresi	-	-	2	-	3	-	5
7	Fuar Alanı/ Dedebahçesi	-	-	4	11	14	8	34
8	Kültür Park	3	3	-	-	-	-	6
9	Stadyum	-	-	4	6	3	-	13
10	Meram Çay Bahçesi	-	2	4	14	12	6	38
11	Meram Piknik Alanı	-	-	2	5	11	1	19
12	İstasyon Çay Bahçesi	-	-	-	-	-	-	
13	Kayalı Park	-	-	-	-	7	7	14
14	Trafik Parkı	-	-	-	-	-	-	
15	Bedesten	-	-	4	8	19	12	43
16	Saray Çarşısı	-	-	-	3	3	-	6
17	Ahmet Efendi Çarşısı	-	-	-	4	1	-	5
18	Muhacir Pazarı	-	-	-	13	23	12	48
19	Kadınlar Pazarı	-	-	-	7	10	4	21
20	Üzüm Pazarı	-	-	-	7	15	6	26
21	Buğday Pazarı	-	-	-	8	8	3	19
22	At Pazarı	-	-	-	-	-	2	2
23	Amele Pazarı	-	-	-	-	1	-	1
24	Toprak Sarnıç Pazar	-	-	-	-	1	-	1
25	Adese	-	-	-	-	-	-	
26	Sarraflar	-	-	-	1	1	-	2
27	Kırmızı Kütüphane	-	-	-	-	2	-	2

28	Eski Belediye Binası	-	-	-	7	10	-	17
29	Eski Adliye Binası	-	-	-	2	6	-	8
30	Kız Muallim Okulu	-	-	-	-	2	-	2
31	Konya Lisesi	-	-	-	7	11	-	18
32	Karma Ortaokulu	-	-	-	-	2	-	2
33	İl Halk Kütüphanesi	-	-	2	4	2	-	8
34	Eski Otogar	-	-	-	6	5	4	15
35	Eski Garaj	-	-	-	2	6	7	15
36	Muallimler Birliği	-	-	-	-	3	-	3
37	Kapu Cami	1	-	5	21	25	14	66
38	Aziziye Cami	-	-	1	15	20	10	46
39	Hacı Veyis Cami	-	-	-	-	9	3	12
40	Sultan Selim Cami	-	-	-	4	15	4	23
41	İplikçi Cami	-	-	-	3	1	-	4
42	Tavusbaba Türbesi	-	-	-	-	4	-	4
43	Kent Sineması	-	-	2	3	10	-	15
44	Saray Sineması	-	-	-	3	9	-	12
45	Açık hava Sineması	-	-	-	7	12	2	21
46	Rüya Sineması	-	-	-	6	7	-	13
47	Yeni Sinema	-	-	-	3	2	-	5
48	Emek Sineması	-	-	-	1	1	-	2
49	Şahin Sineması	-	-	-	-	-	-	
50	Ferah Sineması	-	-	-	-	-	-	
51	Tiyatro	-	-	-	-	-	-	
52	Hacı Şükrü Kebapçısı	-	-	-	2	1	-	3
53	Bolu Lokantası	-	-	-	-	-	-	
54	Şifa Lokantası	-	-	-	-	-	-	
55	Konyalı Şerife'nin yeri	-	-	-	-	-	-	
56	Çamlıca Pastanesi	-	-	-	-	-	-	
57	Çağlar Pastanesi	-	-	-	-	-	-	
58	Yörük Obası	-	-	-	-	-	-	
59	Karides Hanımlar	-	-	-	-	-	-	

	Lokali							
60	Tabipler Lokali	-	-	-	-	-	-	
61	Selimiye Ekmek Fırını	-	-	-	-	8	5	13
62	Fenni Fırın	-	-	-	-	-	3	3
63	Çingeneoğlu Fırını	-	-	-	-	-	2	2
64	Hacı Veli Kahvesi	-	-	-	-	1	-	1
65	Tatar Yaşarın Yeri	-	-	-	-	1	-	1
66	Emek Kahvesi	-	-	-	4	3	-	7
67	Özler Mağazası	-	-	-	-	-	-	
68	Torrance Gazinosu	-	-	-	-	-	-	
69	Tekşas Gazinosu	-	-	-	8	9	-	17
70	Arapoğlu Makası	-	-	-	6	10	7	23
71	Üçler Mezarlığı	-	-	-	-	6	4	10
72	Şirinhanım Çeşmesi	-	-	-	-	2	-	2
73	Kibrit Apartmanı	-	-	-	2	2	-	4
74	Keykubat Köşkü	3	3	1	-	-	-	7
75	Fuar Giriş Kapısı	-	-	-	2	6	-	8
76	Tenis Kortu	-	-	-	-	-	-	
77	Lunapark	-	-	-	2	3	-	4
78	Bosna	11	2	1	-	-	-	14
79	S. Ü. Yerleşkesi	9	3	-	-	-	-	5
80	Gökkuşadı AVM	6	-	-	-	-	-	6
81	Kent Plaza AVM	18	-	-	-	-	-	18
82	Kule Site AVM	13	-	-	-	-	-	13
83	Novada AVM	15	-	-	-	-	-	15
84	M1 AVM	1	-	-	-	-	-	1
85	Oval Çarşı AVM	-	-	-	-	-	-	
86	Rampalı Çarşı	2	4	-	-	-	-	6
87	Tramvay Hattı	7	3	-	-	-	-	10
88	Sancak Kız Yurdu	-	-	-	-	-	-	
89	Atatürk Yurdu	-	-	-	-	-	-	
90	Ravza Sitesi	2	-	-	-	-	-	2

91	Diyalog Kafe	5	-	-	-	-	-	5
92	Maya Kafe	-	-	-	-	-	-	
93	Osmanlı Kafe	5	-	-	-	-	-	5
94	John Kafe	2	-	-	-	-	-	2
95	Çekirdek Kafe	3	-	-	-	-	-	3
96	Mercan Kafe	-	-	-	-	-	-	
97	Fırat Caddesi Kafeler	-	-	-	-	-	-	
98	HP Waffle	-	-	-	-	-	-	
99	Mr Chicken	3	-	-	-	-	-	3
100	Kongre Merkezi	1	-	-	-	-	-	1
101	Bosna Gençlik Merkezi	2	-	-	-	-	-	2
102	Gedavet	2	-	-	-	-	-	2
103	S.Ü. Yaya Üst Geçidi	9	3	-	-	-	-	12
104	Şehir Parkı	3	-	-	-	-	-	3
105	Japon Parkı	2	1	-	-	-	-	3
106	Camlı Köşk	1	1	-	-	-	-	2
107	Mühendislik- Mimarlık Akademisi	-	-	-	-	1	-	1
108	Nasip Çay Evi	5	-	-	-	-	-	5
109	Meram Kafem	5	-	-	-	-	-	5
110	Vitamin Kafe	4	-	-	-	-	-	4
111	Felt Kafe	5	-	-	-	-	-	5
112	Hiç Hane Kafe	7	-	-	-	-	-	7
113	Kemerli Çarşı	-	-	-	-	2	-	2
114	Kayısı Bahçesi	-	-	-	-	-	1	1

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Öykü Yılmaz
Uyruğu : T.C.
Doğum Yeri ve Tarihi : Ankara/ 29.06.1992
Telefon : 553 326 36 95
Faks :
e-mail : oykuyilmazz@gmail.com

EĞİTİM

Derece	Adı, İlçe, İl	Bitirme Yılı
Lise	: Cumhuriyet Anadolu Lisesi, Ankara Mamak	2010
Üniversite	: Selçuk Üniversitesi	2016
Yüksek Lisans	: Konya Teknik Üniversitesi	2019
Doktora	:	

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görevi
2018	Medşah Proje Danışmanlık	Şehir Plancısı